

KIRKEGÅRDEN

April 2017

37. årgang

2

klassisk og moderne
indretning på kirkegården

kantsætning og armering
af udearealer...

affaldssortering med bl.a.
BIKAB

LANDSKAB

PARK & BYRUM

TLF: 7023 2999

WWW.G9.DK

INDHOLD

s. 04	Departementschef Christian Dons Christensen
s. 08	Askeurner og miljøet
s. 10	Kirkegårdskonferencen 2017
s. 18	Brugsret til gravsteder
s. 20	Kontrol af ansattes kørekort
s. 24	Folkekirken har brug for god ledelse
s. 28	Folkekirken og integrationsuddannelsen
s. 30	IGU-forløb på kirkegårdene
s. 34	En kirkegård i Umbrien
s. 38	Samarbejde i Fredensborg Provsti
s. 40	Samarbejde kirkegårdene imellem
s. 46	Profil – Jørgen Pedersen
s. 50	”Det grønne hjørne”
s. 52	Kort nyt
s. 54	Kalender

FORSIDE

Temaet for årets kirkegårdskonference var 'Sammen om kirkegårde'. Samarbejde kan ske på mange forskellige måder, og ikke nødvendigvis om kirkegårdenes drift. I Fredensborg Provsti handler samarbejdet bl.a. om fælles ture og kursusdage for kirkegårdenes personale. Forsidebilledet er fra Højerup Ny Kirke ved Stevns Klint; der har været et af mange udflugtsmål for de fælles personaleture. Man kan læse mere om kirkegårdskonferencen og samarbejdet i Fredensborg Provsti i dette nummer af bladet.

REDAKTION

Redaktør:

Lene Halkjær Jensen,
Humblebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228 – Fax 4919 1142
E-mail: lene.bladet@mail.dk

Redaktion:

Jens Zorn Thorsen,
Vejle Kirker og Kirkegårde
E-mail: jeztho@gmail.com

Tommy Christensen,
Svendborg Kirkegårde og Krematorium
E-mail: tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Jens Dejgaard Jensen,
Silkeborg Kirkegårde og Krematorium
Tlf. 2393 9300
E-mail: jdj@skk.dk

Jørn Skov
Tønder Kirkegård
E-mail: tonder-kirkegaard@mail.tele.dk

Asger Christensen,
Hørsholm Kirkegård
E-mail: asger@hoersholmkirkegaard.dk

Casper Nicolai Khalik Pagh Vett
Odense Kommunale Kirkegårde
E-mail: cnpv@odense.dk

Sekretariat:

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere
Hørsholm Kirkegård
Tlf. 4586 0584 – Fax 4586 4157
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk

Layout og tryk:

Jello ApS
Tlf. 3145 0050
E-mail: da@jello.dk

Redaktionelt stof og annoncer til 'KIRKEGÅRDEN' nr. 3, 2017 sendes til lene.bladet@mail.dk senest d. 20. maj 2017
Artiklernes indhold er ikke nødvendigvis et udtryk for Redaktionens, FDK's eller DKL's holdning.

DEPARTEMENTSCHEF

CHRISTIAN DONS CHRISTENSEN

Af Jens Zorn Thorsen,
jeztho@gmail.com

Christian Dons Christensen er uddannet cand.scient.pol. fra Århus universitet og kommer fra et job som ambassadør i Ukraine. Foto fra Kirkeministeriet.

Hvad mener Kirkeministeriets nye departementschef, Christian Dons Christensen, om kirkegårdene?

I en af de første af den nye departementschefs arbejdsuger, møder jeg den øverste chef for Kirkeministeriet, i en uformel atmosfære, i departementschefens kontor i Kirkeministeriet på Frederiksholms kanal 21 i København.

Christian Dons Christensen er uddannet cand.scient.pol. fra Århus universitet og kommer fra et job som ambassadør i Ukraine. Han afløser hermed cand.jur. Anne Kristine Axelsson (2015) og er den anden cand.scient.pol. efter Jacob Heinsen (2004).

Kvalitet og fællesskab

Plejestandarden på kirkegårdene i Østeuropa kan være meget lav. Kirkegårdene er trøstesløse med en danskers øjne, uden disrespekt i øvrigt for de østeuropæiske kirkegårde i almindelighed. Det er lande hvor omsorgen for offentlige arealer ikke kender den samme opmærksomhed som i Danmark, herunder også kirkegårdene, som departementschefen også har haft sin opmærksomhed på gennem adskillige år.

Ophold i udlandet har den virkning at man bl.a. påskønner de danske værdier og ser elementer i den danske kultur som binder danskerne sammen. Bl.a. den danske Folkekirke, der er et fællesskab, som f.eks. ikke kræver at

Christian Dons Christensen er indstillet på at medvirke til at bevare kirkegårdenes kulturarv, men i en form der følger med tiden: Det skal ikke være sådan at udviklingen sættes i stå fordi man siger 'kulturarv'. Foto fra Kirkeministeriet.

vi går i kirke hver søndag.

Nænsomhed og omhyggelighed udtrykker at der her er et fællesskab der rækker langt udover det man ser i Østeuropa. Den kvalitetssans i det offentlige rum vi har herhjemme betyder noget. Noget som få tager sig af i det offentlige rum i Østeuropa, det er først når man træder indenfor i hjemmene at man oplever deres kvalitetssans.

Den danske kvalitetssans i det offentlige rum betyder noget for Christian Dons Christensen. Og det at der er nogen som bruger tid og penge på det.

Udvikling og bevarelse af kulturarv

Christian Dons Christensen er indstillet på at medvirke til at bevare kirkegårdenes kulturarv, men i en form der følger med tiden og er udviklingsorienteret omkring samfundets behov for kirkegårdene, med respekt for de forskelle, der kan være imellem de danske kirkegårde. En erkendelse set ud fra departementschefens kirkegårdsreferencer; dels fra opvæksten i barndomsbyen

Ribe, med de lave hække på Ribes lokale kirkegård, og dels de frodige hække og bevoksninger på Vestre kirkegård i København, tæt på familiens nuværende bolig.

Departementschefens lovprisning af kirkegården for dens værdier, har baggrund i et liv med kendskab til og aktiv brug af kirkegården. Gåturen på kirkegården, fordi den er en fantastisk fredfyldt oase og er et sorgrum. Departementschefen er glad for at kirkegårdene som et rum findes, og at det er en kulturarv som er levende. Det er de levende der skal vedligeholde og udvikle det. Kirkegården er et sted hvor man tager afsked. Det er ekstremt vigtigt at de findes, og at det er rart at være der, at kunne komme der meget eller lidt, efter behov. Det er et grønt område, som f.eks. Vestre kirkegård, der er en oase i den storby, Christian Dons Christensen i øvrigt holder af.

Vi har en kærlighed til kirkegården som vi kender den, men der skal være plads til udvikling og også kulturarvsbevarelse, som ikke kun handler om steril vedligeholdelse. Det offentlige rum skal stadig udstråle kvali-

tet, men det skal ikke være sådan at udviklingen sættes i stå fordi man siger 'kulturarv'.

Der må gerne ske noget med en vis tilpasning, uden at Christian Dons Christensen i øvrigt har en løsning på det. Det er vigtigt at tilgodese alle de hensyn der er.

Decentral beslutningskompetence

Departementschefens tilgang til jobbet, efter kun en uge, er bl.a. at understrege at beslutningskompetencen i folkekirken ligger decentralt. Der er nogle regler der skal følges, som Kirkeministeriet sørger for, da det er i fællesskabets interesse at der er en lovgivning som skaber nogle rammer, som ikke kan overskrides uden dispensation. Christian Dons Christensen har en målsætning om at det her system har en rolle, som har værdi. Regler er sat af en grund. Spilleregler kan måske virke irriterende for mange, men er til for den ene procent, hvor der er nogen der træffer en skør beslutning. Regler har værdi for et fællesskab, fordi det ellers er svært at opretholde fællesskabet.

Christian Dons Christensen har været medlem af Valby sogns menighedsråd og oplevelsen ved at have siddet i et menighedsråd, er glæde ved at se engagementet fra de ansatte og enorm respekt for det frivillige arbejde. Opgaverne kan virke overvældende for et menighedsråd, men det er heldigt at der også findes fagligt velfunderede menighedsrådsmedlemmer til at varetage opgaverne. Men det er prisen for den decentrale struktur. Menighedsrådene har også fået overladt en skatteudskrivningsret og folkekirken har en interesse i at pengene bliver brugt til de rigtige formål, på en transparent måde, som kan eftergås i sømmene i henhold til reglerne.

På det organisatoriske område er der en forsøgsordning

på vej: En lov bliver fremsat i år, og så er der en to-årig forsøgsperiode. Det forudsætter at der er nogen der har lyst og vilje, og det er Kirkeministeriets håb at forsøgsordningen bliver udnyttet maksimalt.

Overvejelser på lang sigt

Christian Dons Christensen er bevidst om det stigende antal urnebegravelse, de øgede parkarealer og udfordringerne med de ledige pladser, medlem contra ikke medlem vilkårene, samt spørgsmålet om hvem der skal betale for vedligeholdelsen af de stigende fællesarealer. Man skal ikke udelukke muligheden for at tænke på en nutidig og fremtidig anvendelse af kirkegården, hvis kirkegårdene ikke bliver brugt som tilsigtet, men det er politisk bestemt hvordan begravelsesvæsenet organiseres.

Det at sikre kirkegårdenes kulturspor, er en problematik og Christian Dons Christensen kan se at der er en udfordring. Hvad gør man så? En DJØF 'er tænker lidt strategisk; det bliver meget dyrt at vedligeholde et enkelt gravsted, men det er menighedsrådene der bestemmer hvad der skal ske. Det er vigtigt at der tænkes på den fremtidige anvendelse af kirkegårdene, for vores efterkommeres skyld. Det er vigtigt at der tænkes langsigtet og reflekteret over hvad det offentlige rum skal bruges til.

Den nye departementschef opmuntrer til at menighedsråd og kirkegårdsforvaltninger gør sig nogle tanker om, hvordan kirkegården som oase skal se ud i fremtiden og fremhæver at Kirkeministeriet løbende har sager til behandling, om større eller mindre indgreb på kirkegårdene vedrørende adgang til fx bycentre eller metrobygninger, men det betaler sig at have is i maven og samtidig have blik for den langsigtede udvikling. ■

Annoncering i KIRKEGÅRDEN, Nordisk Kongres 2017

KIRKEGÅRDEN nr. 3 bliver trykt i et ekstra stort oplag og bliver uddelt til samtlige deltagere i den Nordiske Kongres for kirkegårde og krematorier.

Priserne, ekskl. moms, for annoncering i KIRKEGÅRDEN nr. 3 er de sædvanlige:

1 side	kr. 3.500,-
½ side, liggende eller stående	kr. 2.500,-
¼ side, liggende eller stående	kr. 1.500,-
⅛ side	kr. 1.000,-
Visitkort	kr. 900,-

Deadline for annoncer til
KIRKEGÅRDEN nr. 3 er
d. 20. maj 2017.

STEN OG STAKIT A/S

“Hver montering kommer med vores
”kundetilfredshedsgaranti”
og jeg garanterer personligt for
et professionelt udført stykke arbejde”
ANDREAS SUNDBOM
GRUNDLÆGGER OG EJER.

- Vi har sikret og monteret mere end 20.000 gravstene i Sverige.
- Vi har 4 fuldt udrustede biler, som kan sikre ca. 12-15 sten pr. dag pr. bil, i alt op til 60 sten om dagen.
- Hver sten bliver evalueret enkelvis, således at vi benytter den bedste og sikreste metode for den givne sten.
- Vi har de bedste priser på markedet.
- Vi giver 25 års garanti på udført arbejde.
- Vi har eget udstyr, der kan løfte sten op til 240cm i højden, med en vægt på op til 1500kg.
- Vi har sikret den største gravsten i Sverige, en 5m høj og 7500kg tung sten.
- Vi er eksperter i bevaringsværdige sten og mindesten.
- Faste priser på alt arbejde.
- Renovering af stakit, kæder og andre metal hegn yder vi også hvilket altid af højeste kvalitet og med de bedste priser.

Ring eller skriv til os for mere information.

Vi vil altid gerne komme forbi i en af vores service biler og vise hvordan vi arbejder.

Kontakt en af vores område ledere for Sten og Stakit A/S

LISETTE JESEPERSEN:

Helsingør, København, Roskilde, Lolland-Falster og Fyn stift
Kontakt email: lisette@stenogstakit.dk 50176663

PETER THOMSEN:

Århus, Ribe, Viborg, Aalborg og Haderslev Stift
Kontakt email: peter@stenogstakit.dk 36965518

ASKEURNER OG MILJØET

Af Søren R. Jepsen, srj@KremKon.dk
KrematorieKonsulenten

Danske Krematoriers Landsforening har fået foretaget en måling af støvindholdet i luften ved askeberederne, og der er heldigvis ikke grund til alarm. Støvindholdet på $0,005 \text{ mg/m}^3$ ligger 600 gange under grænseværdien for organisk støv på 3 mg/m^3 . Foto: Tommy Christensen

I sidste nummer af Kirkegården blev opmærksomheden henledt på den mulige risiko ved håndtering af askeurner. Specielt henvises til, at asken indeholder opkoncentrerede tungmetaller og det meget sundhedsskadelige Krom-VI.

Der forelå ikke kendte målinger af Krom-VI indholdet i luften ved askeberederne, så Danske Krematoriers Landsforening besluttede derfor at få foretaget en måling af støvindholdet i luften ved askeberederne. Teknologisk Institut blev bedt om at måle, dels hvor meget støv, og dels hvor meget krom, nikkel, kobber, zink, arsen, kviksølv, cadmium, bly og Krom-VI, der er i støvet. Målingerne blev udført den 15. februar 2017 på Fælleskrematoriet i Ringsted. KrematorieKonsulenten var til stede i måleperioden. Konsulenten udpegede to steder for måling – dels 1 meter

fra en askebereder og dels midt i arbejdsarealet foran de fem udskrabningsluger.

Ingen grund til alarm

På måletidspunktet var askeberederen desværre defekt, så der måtte foretages manuel omhældning af aske til urne placeret på gulvet. Der måtte således forventes et væsentligt højere støvindhold end ved normalt fungerende askebereder.

Resultatet af målingerne viser, at der heldigvis ikke er grund til alarm. Støvindholdet på $0,005 \text{ mg/m}^3$ ligger 600 gange under grænseværdien for organisk støv på 3 mg/m^3 . Antallet af støvkorn blev også målt. Gennemsnittet er lidt højere end et typisk kontormiljø og lidt lavere end typisk udeluft.

På måletidspunktet var askeberederen desværre defekt, så der måtte foretages manuel omhældning af aske til urne placeret på gulvet. Der måtte således forventes et væsentligt højere støvindhold end ved normalt fungerende askebereder. Foto: Søren Jepsen

Målingen af de relevante tungmetaller lå alle under målegrænsen på $0,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (der går 1 million μg til 1 gram). Målingen af Krom-VI lå også under målegrænsen, som i dette tilfælde er $22 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Målegrænsen er højere end for de andre metaller; men alligevel er grænsen mere end 20 gange lavere end grænseværdien for krom på $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Målingerne viser således - lidt groft sagt - at luften i fælleskrematoriet er bedre indenfor end udenfor. Selvom der måtte være tungmetaller i asken, kan de ikke måles i luften ved askeberederne.

Asken er basisk

Der blev også målt pH-værdi på spildt aske, der blev opsamlet ved askeberederne og den ene ovn. De 3 prøver viste værdier på 11,7 – 12,2. Det vil sige asken er basisk, så man skal ikke stikke ubeskyttede hænder ned i asken.

Men så længe asken ligger i urnen eller askebakken, viser støvmålingerne at det ikke er grund til særlig beskyttelsesforanstaltninger.

Målinger fra Teknologisk institut

Målingerne fra Teknologisk Institut er lidt mere detaljerede end en måling foretaget den 31. maj 2016 på Holstebro krematorium. Der var støvindholdet $1,2 \text{ mg}/\text{m}^3$ og værdierne for bly, krom, kobolt, mangan og titaniumoxid lå alle under målegrænsen.

Målerapporten fra Teknologisk Institut er tilgængelig i sin fulde længde på DKLs hjemmeside www.DKL.dk/nyheder. ■

KIRKEGÅRDSKONFERENCEN 2017

Tekst og foto af KIRKEGÅRDENS redaktion

Kirkegårdskonferencen havde i år sat fokus på samarbejde mellem kirkegårde, men der var også mulighed for at motionere lattermusklerne og lære mere om brugen af stauder, arbejdsmiljø og træer til nye klimaforhold.

Søren Abildgaard, formand for Landsforeningen af Menighedsråd, kunne glæde sig over at byde velkommen til en udsolgt kirkegårdskonference, idet 700 gravere, kirkegårdsledere, menighedsrådsmedlemmer og andre med interesse for kirkegården, havde valgt at bruge den 9. marts sammen med kolleger på Hotel Nyborg Strand.

Rammer for samarbejde mellem kirkegårde

Pernille Esdahl, kontorchef i Kirkeministeriet skitserede de nuværende rammer for samarbejde mellem kirkegårde og understregede, at samarbejde skal ske på frivillig basis og at det kræver dialog, klare aftaler og åbenhed.

I erkendelse af, at den nuværende lovgivning ikke i alle tilfælde er optimal for måden, hvorpå bl.a. kirkegårdenes samarbejde kan organiseres, har Kirkeministeriet lyttet til menighedsrådenes ønske om friere rammer for at organisere samarbejdet.

Kirkeministeriet fremsætter derfor et lovforslag om en

2-årig forsøgsordning, hvor menighedsrådene kan søge om tilladelse til at fravige den nuværende lovgivning vedrørende fordeling af opgaver, ansvar og finansiering mellem menighedsråd og primært provstiuvalg. Det er også muligt at afprøve muligheder med en ændret intern fordeling af opgaverne i menighedsrådet.

Der skal ske en systematisk indsamling af erfaringerne fra forsøgene. Disse skal evalueres og danne grundlag for en vurdering af, om den nuværende lovgivning skal ændres. Det er frivilligt for de enkelte menighedsråd om de ønsker at deltage i et forsøg, men Pernille Esdahl opfordrede til, at man overvejede, om der var nogle nye samarbejdsformer, der skulle prøves af – og om deltagelse i forsøgsordningen derfor kunne være en mulighed.

Kirkegården arbejder for andre

Anders Beck Larsen, kirkegårdsleder, Nyborg Kirkegårde. Nyborg Kirkegård har overtaget driften af to mindre landsby kirkegårde, der er liggende i Refsvindinge og i Ørbæk. Samarbejdet sker gennem en entreprenør aftale. Anders Beck Larsen fortalte om det grundige forarbejde der ligger til grund for samarbejdet.

I forarbejdet var der stor fokus på de betænkeligheder som de menighedsråd, der ikke længere havde egne ansatte til

Provst Jette Marie Bundgaard-Nielsen og Søren Abildgaard, formand for Landsforeningen af Menighedsråd, i et godt samarbejde om afviklingen af et foredrag.

Pernille Esdahl, kontorchef i Kirkeministeriet, kunne bl.a. fortælle at reglerne for samarbejde kan blødes lidt med den nye forsøgsordning, der er på vej.

at varetage driften af kirkegårdene, kunne have. Det var spørgsmål som fx taber vi indflydelse på den oplevelse de besøgende har, når de besøger kirkegården, møder man hele tiden et skiftende personale og er det for dyrt. Og for den udførende kirkegård; mistes der så fokus på driften, fordi kirkegårdsledelsen får tilført nye opgaver, betyder det at der flyttes penge fra Nyborg kirkegårde til de to øvrige kirkegårde, eller at udgifterne løber løbsk.

Derefter fulgte en fase hvor arbejdsopgaverne blev beskrevet. Derudfra blev der udarbejdet en samarbejdsaftale (entreprenøraftale), der indeholder formål og grundlaget for de deltagende kirkegårde: Hvor driftsansvaret er placeret og hvordan tilsynet er med dette. Endvidere er de økonomiske rammer beskrevet, og hvordan uenigheder i samarbejdet skal håndteres.

Grundlaget for driften af Refsvindinge og Ørbæk kirkegårde er de samme som de kvalitetsbeskrivelser og plejeplaner, der ligger for Nyborg Kirkegårde. Ligesom det er aftalt, at der skal udarbejdes en udviklingsplan for de to landsbykirkegårde.

Hidtil har oplevelsen af samarbejdet været positiv for både medarbejdere og menighedsråd, og Anders Beck Larsen har ikke oplevet nogen større ulemper ved driften af de to ekstra kirkegårde.

Samarbejde set fra provstens synsvinkel

Jette Marie Bundgaard-Nielsen, provst i Århus Søndre Provsti og formand for Danmarks Provsteforening. Provsten understreger at der er en god kilde til samarbejde

gennem provstesynet, hvor der er en god dialog mellem menighedsråd, provst og byggesagkyndig i henhold til undersøgelsen: "Menighedsråd på jeres måde". Provsten får også et godt overblik over kirkegårdenes tilstand på synet gennem samtale med menighedsrådet og personalet. Provstesynet er et moderne tilsyn, med vægten på kultur og udvikling, og hvor kirkegårdene har stor værdi.

Kirkegården er et sted hvor der hentes legitimitet og hvor man som medlem af folkekirken har en plads på et sted, hvor der er grønt og et socialt rum. Men begravelsesskikkene ændres og der en efterspørgsel efter nye gravsteds typer. De er mange følelser involveret under en samtale om begravelsen og kirkegården, og det er vanskeligt at ændre på den nuværende kultur. Provsten kan komme i modvind med forslag til ændringer. Forandringer kræver derfor et stort oplysningsarbejde.

Der savnes et værktøj til at tale om udviklingen af kirkegårdene. En simpel måde kunne være at lægge et stykke madpakkepapir over et kirkegårdskort og tegne ideer på det. F.eks. kan afdelinger lukkes for tilgang og gravstederne samles omkring kirken, såvel i landsbyerne som i byerne. Det er for dyrt at have tomme gravsteder stående. Det var derfor en øjenåbner da GIAS blev introduceret: Der blev sat ord og tal på baggrunden for kirkegårdenes takster. Lejen af gravstederne kunne forblive billig, men den øvrige del af priserne skulle bære omkostningerne. Arbejdet med takstberegninger har også resulteret i nye netværk i provstierne og en konklusion om at kirkegårdene er et vigtigt vindue til folkekirken.

Madpakkepapir (manyfold) bruges til skitsering af tegningsforslag i forbindelse med projektering.

Naboer hjælper hinanden med opgaver

Bjarne Rødkjær, kirkegårdsleder på Sct. Hans Kirkegård i Hjørring og formand for FAKK.

Med udgangspunkt i en hverdag der skal hænge bedre sammen, er der skabt et lavpraktisk samarbejde mellem 3 tæt beliggende kirkegårde i Hjørring, ud fra den simple devise, at det skal kunne betale sig at samarbejde. Og det kan betale sig på fx personaleområdet, hvor fravær, 5 dages arbejdsuge og friweekender skal gå op i en højere enhed. Det giver fagligt stolte medarbejdere når der kan findes på lokalt forankrede besparelses løsninger. Der kan desuden med fordel samarbejdes om maskiner og skabes et bedre fagligt arbejdsmiljø og læringskultur.

Der skal i fredstid udarbejdes en samarbejdskontrakt hvor der tages stilling til alle forhold i samarbejdet.

Gevinsten er større fleksibilitet, mere viden og bedre arbejdsmiljø og succeskriterierne er konsensus om samarbejdet på alle niveauer og i alle faggrupper og en klar samarbejdsaftale godkendt af alle parter. Og så må det ikke glemmes at medarbejderne skal inddrages, at der skal udarbejdes en arbejdspladsbeskrivelse for hver enkelt kirkegård, samt at arbejdsgiveransvaret følger med den ansatte over på en anden kirkegård.

De bløde værdier skal huskes og personalet på kirkegården skal værdisættes i folkekirkens økonomistillinger.

Fælles drift af ni kirkegårde

Jens Olesen, administrationschef, Fredericia Provsti.

I modsætning til ovenstående eksempel fra Hjørring har

Provstiudvalget og sognene i Fredericia besluttet at samarbejde om driften af næsten alle kirkegårde i Fredericia, og har samlet regnskaberne, personalerådgivning og personregistreringen i det samme hus (Kirkernes hus) under en organisation, hvor fællesmenighedsrådet er den politiske ledelse og administrationschefen den daglige øverste ledelse. En tjenestemandsansat kirkegårdsassistent er daglig leder for de ansatte gartnere, som har faste arbejdspladser og faste arbejdsopgaver.

Organisationen har sit eget budget, som er inkorporeret i det mindste sogns regnskab.

Udfordringerne ligger også i at få byen og landet til at samarbejde og forene/nedbryde de faglige grænser som har eksisteret i mange år, men menighedsrådene har det sidste ord og deltager i kirkegårdssynene. Men der er overvejende konsensus om opgaverne.

Ulemperne ved aftalen er at der ved organiseringen er sket en naturlig centralisering af flere funktioner og outsourcing af alt gartnerisk arbejde, som fjerner menighedsrådene fra at have pulsen på arbejdet med kirkegårdsdriften. Alle menighedsråd kan udtræde af samarbejdet hvis det ønskes, men dermed smuldrer nogle af fordelene.

Status for samarbejdet i Fredericia er, at der fortsat mangler 2 kirkegårde fra provstiet i samarbejdet, men at der arbejdes på at få dem med. Og at der med udsigt til markant faldende indtægter fra gravstedskapitalerne i 2018, forberedes en reducere af gartnerstyrken med 2 -3 stillinger.

Samarbejde kan skrues sammen på flere forskellige måder; hvilket Anders Beck Larsen, Bjarne Rødkjær og Jens Olsen fortalte mere om.

Kommunikation med humoren som forløser

Karen Marie Lillelund, foredragsholder og forfatter, tidl. bakkesangerinde.

Karen Marie Lillelund er ikke uden grund en af Danmarks mest efterspurgte foredragsholdere, en dejlig Aalborgtøs med en udstråling der siger spar to. Hun er en frodig pige, hvilket hun i øvrigt er meget stolt af, og som med sin smittende livsglæde og lattermildhed kan få selv de allermest kedelige til at få mavekrampe af grin. Hun er faktisk meget glad for at gå på, selv om der er umiddelbart lige efter en forrygende frokost på Hotel Nyborg Strand, for hun er ikke helt tryk ved mænd der ikke har fået mad. Også selv om vi fra den protestantiske folkekirke ikke på nogen måde er kendt for at være muntre, det skulle jo nødt blive for sjovt. Karen Marie er glad for at være dansk, vi er jo verdens lykkeligste folk, selv om vi ikke ser sådan ud. Hun rejser meget og oplever på den konto megen god lufthavnshumor, og som hun siger, elsker hun de mange helt fantastiske små hændelser som kan forekomme i forbindelse med bl.a. sikkerhedskontrollen i verdens lufthavne. På en tur fra Aalborg til New York oplevede hun "over there", at man bad hende om at tage skoene af, det troede hun var en joke, og nægtede: "Jeg mener, efter 8 timers flyvning smelly, smelly, it's NO GO". Men der var ingen kære mor, hun måtte aflevere. Nej her var der ingen respekt for en repræsentant fra verdens lykkeligste folk. Karen Marie oplever at hun tit bliver væk når hun kører bil, GPS'en virker slet ikke: "Men herre gud, hvad kan man forvente, når der nu er to kvinder i bilen", og sådan kunne hun blive ved og ved. Der er vist ingen der napper en lille morfar efter frokosten, når Karen Marie Lillelund er på. Det er underholdning på højt plan, ved hjælp af

små ganske dagligdags historier, hvor man genkender sig selv gang på gang. Mange tak og 6 stjerner herfra.

Design af en ny urneafdeling med stauder

Jane Schul, landskabsarkitekt MDL, Schul Landskabsarkitekter.

Som en del af udviklingsplanen for Østre kirkegård i Aalborg har man etableret en ny urneafdeling tilplantet med stauder, designet så man får en oplevelse uanset årstiden. Jane Schul fortalte engageret om planteanvendelse meget langt tilbage i tiden og frem til i dag. Man skal frem til middelalderen, før man begynder at dyrke planter for deres skønheds skyld og det er også først der de første havebøger udkommer. Beplantningsplaner brugte man ikke dengang, hverken i prydhaven eller køkkenhaven. Man kan forestille at havearkitekterne hang lidt med næbbet dengang ☺. Det var meget interessant at høre om udviklingen af alt det grønne, som vi kirkegårdsansatte jo elsker og er gode ambassadører for.

På Østre kirkegård i Aalborg har Jane Schul skabt en imponerende smuk og botanisk meget varieret staudehave, en farverig urneafdeling hvor der er tænkt rigtig meget over blomstringstid og planternes sammensætning, både med hensyn til højde, drøjde og farvespil. De ydre rammer gør afdelingen kvadratisk og selve staudebedet er cirkelrundt. I de fire skovhjørner, som danner rammen om anlægget, vil de løvfældende *Sorbus americana* med tiden danne gode vækstbetingelser for skovbundsplanter og løgvækster som trives netop her. Staudebedet er som sagt et meget stort cirkelrundt bed udformet som en labyrint. Den botaniske oplevelse varierer efter årstiden og er helt

Karen Marie Lillelund demonstrerede adskillige gange hvor muntre 'verdens lykkeligste folk' ser ud; for selv om vi er lykkelige, skulle det jo helst ikke blive alt for sjovt...

Hans Hjerrild kunne godt se komikken i at udtrykket 'Muskel- og skeletbesvær', som er Arbejdstilsynets betegnelse for smerter i muskler og led, måske kunne have en lidt anden betydning på kirkegårdene...

klart en spadseretur værd. Jane Schul arbejder her med begreber som skovhjørnerne, løgbedet, det forsommerblomstrende bed, det sensommerblomstrende bed, det bliver spændende at følge udviklingen fremover.

Arbejds miljø: Aktuelle udfordringer og mulige løsninger

Hans Hjerrild, arbejdsmiljøkonsulent ved Folkekirkens Arbejds miljøråd.

Folkekirkens Arbejds miljøråd blev etableret i 2009. Arbejdsopgaverne i Folkekirkens Arbejds miljøråd er i høj grad præget af, hvad der foregår i det daglige på de folkekirkelige arbejdspladser. Og noget af det, der fylder meget i statistikken over påbud fra Arbejdstilsynet, er håndtering af kister, grandækning, hækklipping og de enkelte arbejdspladser manglende egenindsats i forhold til arbejdsmiljøet (manglende APV). Den landsdækkende undersøgelse af Folkekirkens arbejdsmiljø i 2012 afslørede, at også konflikter på arbejdspladsen fylder en del. I erkendelse af, at de folkekirkelige arbejdspladser ledelse og organisation er speciel, i forhold til andre arbejdspladser, og det derfor kan være lidt svært at få det optimale udbytte af professionel rådgivning udefra, oprettede Folkekirkens Arbejds miljøråd, i samarbejde med Kirkeministeriet, Folkekirkens Arbejds miljøRådgivning (FAR) i 2016. FAR er et 5-årigt pilotprojekt, der via en abonnementsordning kan hjælpe de folkekirkelige arbejdspladser med håndtering af mindre konflikter, hjælp til ledelses- og arbejdsmiljøarbejdet, overholdelse af formalia i arbejdsmiljøarbejdet, det ergonomiske arbejdsmiljø, samt en hotline, der kan kontaktes om arbejdsmiljøspørgsmål. Der kan også tilkøbes ekstra

hjælp, til løsning af mere komplicerede arbejdsmiljøproblemer.

Håndtering af kister har i mange år været lidt af en 'varm kartoffel', hvor der ikke har været nogen klare, nedskrevne regler om ansvaret for håndteringen af kister og hvad, der kunne tillades af kisteløft. Folkekirkens Arbejds miljøråd har nu fået udarbejdet en vejledning, der er godkendt af Arbejdstilsynet, og her er reglerne ganske klare: Ingen løft af kister! Menighedsrådet skal sørge for, at der stilles egnede hjælpemidler til rådighed, og Arbejdstilsynet vil kun i ganske få og særlige tilfælde tillade, at kisteløft finder sted.

Om ansvaret for at flytte en kiste gælder flg:

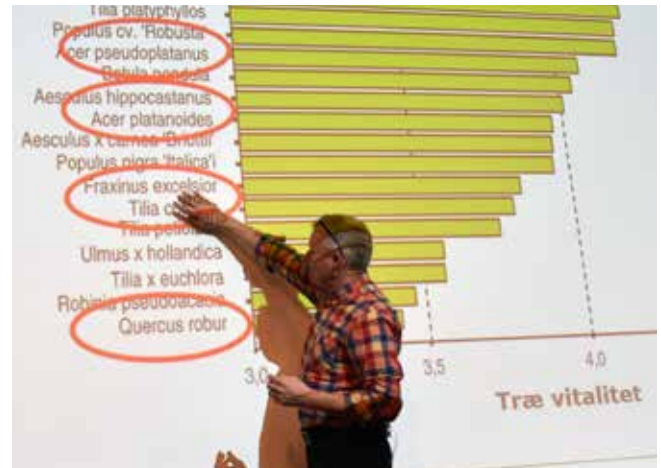
- Flytning af en kiste mellem rustvogn og kirke/kapel(kølerum), er bedemandens ansvar
- Flytning af en kiste mellem kapel(kølerum) og kirke er menighedsrådets ansvar

Grandækning er belastende for både knæ og ryg, og Folkekirkens Arbejds miljøråd vil udarbejde en pjece, der giver råd og vejledning til, hvordan grandækningen kan udføres, så skader kan undgås.

Vold – eller trusler om vold – ses i stigende grad på Folkekirkens arbejdspladser. Det dækker både over at brugerne generelt stiller større krav til service, og bliver vrede, hvis de ikke får den forventede service, samt at der ses et øget antal af psykisk syge, der søger hjælp i folkekirken. Folkekirkens Arbejds miljøråd vil derfor udarbejde et materiale, der kan støtte de ansatte i at håndtere denne udfordring.

I urneafdelingen på Ålborg Østre kirkegård, er stauderne plantet efter en dynamisk plan, hvor der ikke plantes i store ensartede flader.

Jf. Palle Kristoffersen vil de stigende temperaturer sætte flere af vore bærende træarter, som fx Eg, under pres, og der er brug for at finde nye alternativer, når der skal plantes træer.

Træer til nye klimaforhold

Adjungeret professor Palle Kristoffersen indledte med at beskrive de klimamæssige udfordringer, som den globale opvarmning vil stille os overfor i fremtiden.

Klimaændringerne kommer til udtryk i temperaturforøgelse, ekstrem regn, vind og snetryk. Det er specielt ændringer i temperaturen, med en forventet temperaturstigning over de kommende 100 år på 1 til 3 grader. Det vil medføre flere hedebølger, længere vækstsæson, mindre nedbør i sommerperioden, stigende vandstand mv. Disse forhold betyder, at skal vi plante træer, der skal have en forventet levetid på 100 år eller mere, skal vi til at anvende træarter der i dag tives godt i Mellem- og Sydeuropa. Det vil sige, at en række af de hjemmehørende arter kommer under pres, både af klimaændringerne og af nye skadevoldere, som i dag ikke optræder i Danmark. Et eksempel på vækstproblemer er *Sorbus aucuparia*, hvor der i dag er problemer. Dog skal der være opmærksomhed på, at klimaproblemer kan være svære at skelne fra frøkildevalget.

En række potentielle fremtidige skadevoldere blev gennemgået. Vi skal derfor være meget opmærksomme på nye skadebilleder, og hvordan vi eventuelt kan forhindre at de udbredes i Danmark.

Hvor langt skal vi gå i klimatilpasningen af træerne. Mulighederne er, at finde nye frøkilder for de hjemmehørende arter, at finde beslægtede arter (F.eks. *Fraxinus americana* i stedet for *Fraxinus excelsior*), eller vælge arter fra varmere klimazoner. Vi er udfordret i dette arbejde, fordi

det tilgængelige plantevalg, i stort omfang er afhængig af planteskolerne, der har en kortsigtet økonomisk interesse i salg af træer. Det harmonerer ikke nødvendigvis med behovet for et plantevalg, der genetisk er tilpasset det fremtidige klima.

Det er svært at gætte om fremtiden, alligevel forsøgte Palle Kristoffersen, at give et bud på nogle træarter der kan blive de bærende arter om 100 år. Indenfor for *Acer* slægten pegede han på *Acer campestre*, *Acer rubrum*, *Acer cappadocicum* (kan blandt andet ses i Arboretet i Hørsholm). Indenfor *Fraxinus* kan det være *Fraxinus americana* eller *pensylvanica*. Andre potentielle arter kan være *Quercus cerris*, *Tilia tomentosa*, *Coryllus colurna*, og *Platanus acerifolia*. Denne opremsning af potentielle fremtidige træartsvalg, skal ikke ses som en facitliste, men peger på behovet for en øget viden og fokus på de udfordringer vi har i det fremtidige plantevalg.

Afslutning

Søren Abildgaard rundede dagen af med at konkludere, at kirkegårdsdrift fortsat er en vigtig opgave for menighedsrådene. Det er en opgave, hvor der er brug for en langsigtet planlægning. Og måske er det netop det gode samarbejde med andre kirkegårde og menighedsråd, der kan frigive de ressourcer, der giver overskud til at man kan skabe overblik og udvikle kirkegårdene i en retning, der både tilgodeser de nuværende og fremtidige behov. I 2018 afholdes kirkegårdskonferencen d. 8. marts. Foredragsholderens indlæg kan ses på www.ign.ku.dk/efteruddannelse-kurser/kurser-temadage-og-konferencer/afholdte-konferencer/2017/kirkegaardskonference-2017 ■

DEN DIGITALE DØDSANMELDELSE

Af Lene Halkjær Jensen, lene.bladet@mail.dk

Højtid type	Højtid dato	Afgjort d.	Krematorie	Sagsbehandlet	Kirkegård	Digital	Status	Udskrevet
Bisættelse	18-03-2017	30-03-2017						
Bisættelse	17-03-2017	21-03-2017	29		50	☒	Afventer afgørelse	☒
Bisættelse	19-03-2017	21-03-2017	29		50	☒	Afventer krematorie	☒
Bisættelse	01-03-2017	20-03-2017	8		51	☒	Afventer krematorie	☒
Bisættelse	16-03-2017	17-03-2017	29		50	☒	Afventer krematorie	☒
Bisættelse	10-03-2017	13-03-2017	29		50	☒	Afventer krematorie	☒
Bisættelse	06-03-2017	09-03-2017	29		50	☒	Afventer krematorie	☒
Bisættelse	03-03-2017	06-03-2017	29		50	☒	Afsluttet	☒
Bisættelse	26-02-2017	03-03-2017	29		50	☒	Afsluttet	☒
Bisættelse	23-02-2017	01-03-2017	29		50	☒	Afsluttet	☒
Bisættelse	17-02-2017	03-03-2017	29		50	☒	Afsluttet	☒

Så skete det endelig!

Den 6. februar 2017 var der gode nyheder til kirkegårdene; der blev nemlig åbnet op for at kirkegårdene nu kan tilsluttes den digitale dødsanmeldelse.

Den digitale dødsanmeldelse er en digital kommunikation med begravelsesmyndighedens sagsbehandlings-system, PersonSAG. Når kirkegården er tilsluttet, kan man se anmodninger om en begravelse eller urnesættelse, og oplysningerne fra dødsanmeldelsen og krematoriet kan overføres direkte til kirkegårdssystemet.

Selv om kirkegården tilsluttes den digitale dødsanmeldelse, vil der dog stadig være enkelte sager, der skal håndteres manuelt. Dette vil være tilfældet hvis

- Afdøde ikke har et CPR-nummer, herunder dødfødte børn
- Dødsfaldet er sket i udlandet

Tilslutning

Der er åbnet op for ansøgning om tilslutning til den digitale dødsanmeldelse, og EG Brandsoft oplyser, at de ved udgangen af marts, havde modtaget ca. 300 ansøgninger, svarende til at mere end 600 kirkegårde har

ansøgt om tilslutning til den digitale dødsanmeldelse.

Tilslutningen sker af 2 omgange: Først skal leverandøren af kirkegårdssystemet foretage den digitale sammenkobling af systemerne, og dernæst skal tilslutningen godkendes af Kirkeministeriet. Man er først tilsluttet den digitale dødsanmeldelse, når man har modtaget en mail fra Folkekirkens IT, om at kirkegården nu er tilsluttet.

Opstart

Oplysningerne fra dødsanmeldelsen kan overføres til kirkegårdssystemet, når begravelsesmyndigheden har godkendt en anmodning. Ved kremeringer kan oplysningerne dog først overføres, når også krematoriet har afsluttet sagen.

Når kirkegården er sluttet til, vil det også være muligt at se dødsanmeldelser vedrørende tidligere og igangværende sager, men det vil kun være muligt at overføre oplysninger fra anmodninger, der er indtastet efter, at kirkegården er blevet tilsluttet den digitale dødsanmeldelse. I opstartsfasen vil man derfor kunne opleve, at "automatikken" i systemet ikke helt fungerer som forventet.

Menu

Systemdato: 27-03-2017

- Kirkegård
 - Gravstedkartotek
 - Aftalestyring
 - Tilbudsstyring
 - Ordre
 - GIAS
 - Slet/omdøb gravsted
 - Kirkegårdsstatistik
 - Udskrifter
 - Stamoplysninger
 - Digital dødsanmeldelse**
 - Regnskab
 - Debitor
 - Kreditor
 - Salg
 - Vare
 - Elektroniske bilag
 - Fjernprint / e-Boks
 - Øvrigt

KIRKEGÅRD
BRANDSOFT

Din profil

Navn
Humblebæk Kirkegård

Mobilnr
Ikke angivet

E-mail
humlebæk.kirkegaard@mail.dk

Mobil login

Nyhedsbrev

[Rediger](#)

[Brandsoft.dk](#) [Kalender](#) **[Vejledninger](#)** [Fjernsupport](#) [Anmod om support](#)

Nye anmodninger og tidligere sager kan findes under den nye 'pind' på startskærmen – og under 'Vejledninger' kan man få hjælp til at komme godt i gang med brugen af den digitale dødsanmeldelse.

Thuja, Taks og Buksbomhæk til kirkegårde

Se aktuelle priser: www.wittenbergplanteskole.dk

WITTENBERG
PLANTESKOLE

Tlf. 64 76 22 70 • wplanteskole@gmail.com
www.wittenbergplanteskole.dk

Vi er dem med
det
brede sortiment

- Buske, træer, stedsegrønne samt hække
- Rhododendron og surbundsplanter
- Roser, stauder, græsser og bunddække

Vejenbrød Planteskole a/s

Vejenbrødvej 25 - 2980 Kokkedal - Tlf. 48 28 01 77
www.vp-as.dk - salg@vp-as.dk

BRUGSRET TIL GRAVSTEDER

Af Kirstine Frank Jensen, kfj@km.dk
Stiftsfuldmægtig, Ribe Stift

Gamle familiegravsteder, hvor brugsretten er gået i arv til tredje eller fjerde generation, kan have adskillige brugsberettigede.

”Reglerne om brugsret til gravsteder har været uændrede i 40 år, selv om den måde, vi lever sammen på, har ændret sig ikke så lidt undervejs.”

Begravelsesskikkene er under forandring, men store dele af kirkegårdene består fortsat af afgrænsede gravsteder med en, to eller flere gravpladser til enten kister eller urner.

Reglerne om brugsretten til disse gravsteder har været uændrede i 40 år, selv om den måde, vi lever sammen på, har ændret sig ikke så lidt undervejs.

Den klassiske familie, som er baseret på et gift forældrepar, der lever sammen ”til døden dem skiller”, findes stadig, men ord som fx papbørn, bonus-bedsteforældre og ex-kone er udtryk for, at der nu også findes mange andre familiestrukturer – også i form af papirløse forhold.

Brugsret

Brugsretten til et gravsted indebærer i medfør af cirkulære nr. 168 fra 1977 retten til at råde over gravstedet i overens-

stemmelse med lovgivningen, kirkegårdsvedtægten for den enkelte kirkegård og gravstedsbrevet for det enkelte gravsted. Under respekt heraf omfatter den retten til

- at lade gravstedet indhegne, beplante og forsyne med mindesmærker (gravsten o. lign.),
- at lade lig og urner jordfæste, og
- at træffe bestemmelse om gravstedets vedligeholdelse og om eventuel fornyelse af brugsretten.

Med brugsretten følger pligten til at vedligeholde gravstedet.

Brugsretten tilkommer ifølge cirkulæret indehaveren (gravstedsbrugeren), men cirkulæret definerer ikke nærmere, hvem det er.

Brugsretten arves efter reglerne i arveloven

Det fremgår dog, at når en person, der er eneberegtiget til et gravsted, dør, overgår brugsretten til afdødes arvinger efter loven, hvis afdøde ikke havde bestemt andet. Brugsretten til gravsteder arves derfor i de fleste tilfælde efter reglerne i arveloven.

I en traditionel familie betyder det sædvanligvis, at brugsretten overgår til børnene, når begge forældre er døde. Der bliver på den måde typisk mere end én brugsberettiget til det pågældende gravsted.

Når der er flere, der har brugsret til et gravsted, skal der være enighed mellem dem om de fleste væsentlige ændringer af gravstedet, såsom foretagelse af begravelser, flytning af lig og urner, anbringelse, ændring eller fjernelse af mindesmærker og ændring af gravstedets anlægsplan.

Fordi der er tale om en arvet rettighed, er det i den forbindelse uden betydning, hvem der har gravstedsbrevet, og hvem der har betalt udgifterne til gravstedets fornyelse og vedligeholdelse.

Hver af de brugsberettigede kan forlange at få sin brugsret noteret i kirkegårdsprotokollen.

En skriftlig erklæring har frigørende virkning

Menighedsråd og kirkegårdspersonale kan og skal naturligvis ikke kende relationerne i de enkelte familier. Når en brugsberettiget kontakter menighedsrådet eller graveren for at få foretaget en væsentlig ændring af et gravsted, skal den pågældende derfor afgive en skriftlig erklæring om, at han i forhold til andre brugsberettigede er beføjet til det. Det vil sige, at han skriver under på, at de andre brugsberettigede ikke har indvendinger mod den ønskede ændring. Han skal også fremlægge særskilt skriftligt samtykke fra de personer, der måtte være noteret i kirkegårdsprotokollen som brugsberettigede.

Den skriftlige erklæring har en frigørende virkning for menighedsrådet, fordi den giver menighedsrådet sikkerhed for, at det bestilte arbejde kan udføres af kirkegårdens personale, uden at andre brugsberettigede bagefter kan gøre indsigelser mod det.

Det må antages, at erklæringen er omfattet af reglerne i straffeloven om afgivelse af urigtig erklæring til offentlig myndighed.

Erklæringen kræves kun, når det er kirkegårdens personale, der skal udføre det pågældende arbejde. Det er derfor menighedsrådet uvedkommende, hvis en brugsberettiget uden at spørge andre brugsberettigede på egen hånd fx fjerner beplantningen eller opstiller flere gravminder i form af sten eller figurer på gravstedet.

Det er menighedsrådet, der træffer afgørelse i sager om brugsret med klageadgang til Kirkeministeriet. I sidste

instans afgøres spørgsmål om brugsretten til gravsteder af domstolene.

En vanskelig administration

Reglerne giver af flere grunde anledning til vanskeligheder. Her skal blot nævnes nogle:

Mange går ud fra, at det er den person, der har gravstedsbrevet – eller som har betalt for gravstedets fornyelse eller vedligeholdelse - som alene har retten til at bestemme over gravstedet. At brugsretten til gravsteder går i arv, er i det store hele ukendt og kræver, at familierne skal have styr på arveloven for at vide, hvem der på et givet tidspunkt har brugsret og dermed skal samtykke, når man ønsker at foretage væsentlige ændringer af et gravsted.

Afklaringen af, hvem der har brugsretten, giver ofte anledning usikkerhed i forhold til gravsteder, hvor flere ubeslægtede eller fjernt beslægtede er blevet begravet, fx en kvinde, hendes nevø og hendes datters fraskilte mand.

Der kan også opstå usikkerhed om forståelsen af cirkulærets bestemmelse om, at enhver af de brugsberettigede på egen hånd kan træffe bestemmelse om sin og ægtefællens begravelse i gravstedet, hvis det kan ske uden at berøve de øvrige berettigede mulighed for at træffe tilsvarende bestemmelse for deres vedkommende.

Denne problemstilling gælder særligt for de gamle familiegravsteder, hvor brugsretten kan være gået i arv til tredje eller fjerde generation med det resultat, at der kan være mellem ti og tyve brugsberettigede.

De ændrede familiemønstre giver i nogle tilfælde anledning til, at menighedsrådet bliver inddraget i uenighed om udøvelsen af brugsretten. Det kan fx være tilfældet, hvor afdødes særbørn og ny ægtefælle skal dele brugsretten, men det kan også være situationer, hvor flere grene af en familie er uenige om brugsretten til et gammelt familiegravsted.

Reglerne har heller ikke taget højde for, at nogle brugsberettigede ønsker at frasige sig brugsretten til gravstedet, inden udløbet af fredningstiden, og at andre absolut ikke ønsker at arve en brugsret, som forpligter dem til at vedligeholde et gravsted i 20-30 år ud i fremtiden – og måske et gravsted, som ligger i den anden ende af landet.

Menighedsråd og kirkegårdspersonale bestræber sig i disse sager på at vejlede, så godt man kan, men må i nogle tilfælde henvise til, at spørgsmål om brugsretten til gravsteder i sidste ende henhører under domstolene. ■

KONTROL AF ANSATTES KØREKORT

Af Ulrik Hauger, ulrik@miljohuset.dk
Arbejdsmiljørådgiver, Miljøhuset

Færdselsloven kræver, at en bruger eller ejer af et køretøj SKAL sikre sig, at føreren har det korrekte kørekort.

Kontrol af ansattes kørekort er et must.

DA og LO har underskrevet en aftale om kontrol og overvågning af de ansatte. Det må ske når:

- Det er varslet mindst 6 uger før det sker
- Har et driftmæssigt formål
- Det må ikke være krænkende for den enkelte medarbejder
- De indsamlede oplysninger kun bruges til det varslede formål. Det er derfor ikke tilladt for arbejdsgiverne, at arkivere andre oplysninger om et kørekort fx hvorfor kortet ikke er aktivt, men inddraget.

Denne aftale understøttes af fx arbejdsmiljølovgivningen, hvor en arbejdsgiver netop har en forpligtelse til kun at lade de ansatte udføre arbejde de er berettiget til – fx føre et køretøj tjenstligt, hvad enten der er tale om et køretøj ejet af arbejdsgiveren eller af den ansatte selv. Færdselsloven giver direkte besked (§65,2), at en bruger eller ejer af et køretøj SKAL sikre sig, at føreren har det korrekte kørekort (se nedenfor).

DA har overfor Miljøhuset oplyst (marts 2017), at der ikke er kendskab til domme eller andre afgørelser, der modsiges ovenstående.

Miljøhuset anbefaler:

- at det skrives ind i nye ansættelseskontrakter, at der skal være det rigtige kørekort til de køretøjer som ansatte skal føre
- at arbejdsgiveren fører en kontrol af kørekort for alle, der kører tjenestekørsel
- at det indskrives til de lovpligtige instruktioner til de ansatte, at hvis status på et kørekort ændres, har den ansatte selv pligt til at meddele det til nærmeste leder.

Dansk maskinhandlerforening siger sådan:

Din arbejdsgiver bør kontrollere dit kørekort med jævne mellemrum. Hvis du som medarbejder er kørende i en firmabil og standses i en politikontrol, og du af den ene eller anden grund, har gjort dig fortjent til en frakendelse af førerretten (frakendelse af kørekortet), så vil arbejdsgiveren efterfølgende blive kontaktet af politiet, og de vil spørge til om man som arbejdsgiver har overholdt sin forpligtigelse i forhold til færdselslovens §65, stk.2. Det påhviler nemlig ejeren af et køretøj, at sikre sig at vedkommende, som man overlader sit køretøj til, nu også er i besiddelse af førerretten til netop denne køretøjstype. Dermed er det altså ikke nok at have set et førerbevis ved ansættelsen, da der kan være sket noget siden denne ansættelse. Hvis man mister retten til at føre bil, må man altså heller ikke føre hverken traktor eller motorredskab (mejetærsker, gravemaskine mm.) på offentlig vej eller grund. Det er ikke muligt at erhverve førerbevis til traktor eller motorredskab i frakendelsesperioden, og dermed kan man de fleste steder ikke på lovlig vis føre maskiner ind og ud af et værksted, da der ofte kommer andre trafikanter. Arbejdsgiveren kan enten jævnligt kontrollere om de ansatte er i besiddelse af et gyldigt førerbevis, eller kan, ifølge "vores" jurist ved AutoBranchen Danmark Karoline Thomsen, få dig til at skrive under på et tillæg til ansættelseskontrakten, hvor der gøres opmærksom på, at du er forpligtiget til at oplyse om ændrede forhold med det samme, hvis disse opstår.

Kilde: www.danskmaskinhandel.dk

FÆRDSLSLOVEN: Oplysningspligt m.v.

§ 65. Ejeren (brugeren) af et køretøj skal efter anmodning fra politiet oplyse, hvilke personer der som førere har benyttet køretøjet.

Stk. 2. Ejeren (brugeren), føreren og den, der i øvrigt har rådighed over et motordrevet køretøj, må ikke overlade føringen til en person, der ikke lovligt kan føre køretøjet.

Kilde: www.retsinformation.dk ■

AlgeFri N ProFF

Algemiddel

Det er dit ansvar!

- Hurtig effekt på alger
- Anvendes på alle hårde overflader og stråtag
- Ingen permanente skader på træer, buske og græs
- Ingen afstandskrav til vandmiljø
- Hurtig nedbrydning

Vil du vide mere: Kontakt os på 30 52 50 05

ecostyle.dk

Plantebeskyttelsesmidler skal anvendes på forsvarlig måde. Læs altid etiketten og oplysninger om produktet før anvendelse. Vær opmærksom på de advarselssætninger og advarselssymboler, der fremgår af etiketten.

NYT FRA PARTNERLANDSKAB:

GRÆSKANTER LANGS STIER

Af Birgit Møller Bach, birgitmbach@gmail.com, FDK's repræsentant i PartnerLandskab

PartnerLandskab er ved at opstarte et projekt om 'Græskanter langs stier', og efterlyser derfor erfaringer med brugen af kantgræs.

PartnerLandskab vil meget gerne høre fra kolleger, der har erfaringer med, eller kendskab til, kirkegårde, hvor der er gjort brug af kantgræs. Det vil være rigtig fint, hvis I vil komme med jeres erfaringer på området – både positive og negative. Anne Mette Dahl, der er tovholder på projektet, vil meget gerne, at de af jer der kender til steder, hvor kantgræs er udsået, melder tilbage med en præcis adresse. Alt efter hvad projektets økonomi tillader, vil der være besøg på de forskellige steder for at indsamle yderligere data.

Erfaringer og oplysninger om brug af kantgræs kan sendes til:

Anne Mette Dahl: amdj@ign.ku.dk
eller

Birgit Møller Bach: birgitmbach@gmail.com

Projekt: 'Græskanter langs stier'

Baggrund for projektet

Kanten mellem græs og grus er en æstetisk, funktionel og driftsøkonomisk udfordring. På danske kirkegårde såvel som i mange parkanlæg. På flere kirkegårde er der gennem mange år eksperimenteret med anvendelse af en særlig græsblanding bestående af sorter uden udløbere, udsået i en zone på ca. 1m langs grusstier. Dette skulle sine steder lette driften med kantskæring og renholdelse af stier.

Formål:

Hensigten med projektet er at undersøge og kortlægge udfordringen med græskanter langs grusstier, dels at indsamle hidtidige erfaringer med anvendelse af 'langsomt voksende' græsblandinger.

Planlagte aktiviteter:

FAKK, FDK, LM sender oplysninger til Anne Mette Dahl om kirkegårde, som de har kendskab til benytter den særlige græsblanding i dag, eller som tidligere har gjort det. Anne Mette Dahl kontakter græs-producenten for at få oplyst hvilke kirkegårde der indkøber græsblandingen. Oplysninger om tilstand, drift og erfaringer indhentes gennem vækstsæsonen 2017.

Partnere:

Foreningen af Danske kirkegårdsledere (FDK)
Forbundet af kirke- og kirkegårdsansatte (FAKK)
Landsforeningen af Menighedsråd (LM)
Netværket af landskabsarkitekttegnere (DanskeArk)

Projektforankring:

Seniorrådgiver Anne Mette Dahl, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning

Man kan se mere på PartnerLandskabs hjemmeside www.ign.ku.dk/partnerlandskab

Ny app fra EG Brandsoft

Tag relevante data med ud på kirkegården

Den nye app fra EG Brandsoft gør det let at holde styr på arbejdsopgaverne på kirkegården. På en iPad kan alle kirkegårdens ansatte nu finde relevant information om arbejdsopgaver og aftaler, lige der hvor de har brug for det.

» Med den nye app har vi fået adgang til vores administrative system fra en iPad. Vi skal altså ikke som før ind på kirkegårdskontoret for at lægge billeder og notater ind. Nu kan vi gøre det hele på stedet. Alting bliver gemt under det rigtige gravsted og kan nemt findes frem igen.

Allan Vest, kirkegårdsleder, Hjørring Kirkegård

► Ring til os på 9928 3565, og få en gratis demonstration

Adding value to business

FOLKEKIRKEN HAR BRUG FOR GOD LEDELSE

Tekst: Jakob Vedelsby, jakob@ordene.dk

Foto: Thomas Juul

Dorthe Træholt er graver på Kragelund Kirkegård, og har deltaget i en uddannelsesindsats for førstelinjeledere i staten kaldet FLIS.

”Som ansatte er vi grundlaget for at tingene fungerer og kører som de skal,” siger Dorthe Træholt, der i løbet af FLIS-kurset blev stadig mere bevidst om, hvor vigtig en funktion, hun har i forhold til menighedsrådet.

Det mener anlægsgartner og graver på Kragelund Kirkegård Dorthe Træholt, der selv er gået foran og har deltaget i en uddannelsesindsats for førstelinjeledere i staten kaldet FLIS. Det har givet hende et bedre overblik over ledelsesopgaven og større bevidsthed om sin funktion i forhold til menighedsrådets opgaveløsning.

”FLIS-kurset har blandt meget andet lært mig, at jeg ikke kan ændre andre mennesker, men at jeg, ved at ændre på, hvordan jeg selv agerer og fx serverer en opgave for andre, kan få et andet og bedre resultat. Det er også gået op for mig, hvor vigtigt det er, at vi over en bred kam bliver bedre til ledelse i folkekirken.” Det siger Dorthe Træholt, anlægsgartner og graver på Kragelund Kirkegård i Silkeborg Kommune.

Det er snart fire år siden, at Kragelund Kirke blev en del af et nyt pastorat med seks kirker og kirkegårde og til sammen tre præster, tre organister, tre kirkesangere, seks gravere og to medhjælpere plus timelønnede mv. Alt dette styres af fire menighedsråd, som hver har deres egne kirker og ansatte, men samtidig skal de få helheden i pastora-

tet til at fungere. De skal tilrettelægge fællesarrangementer og lave aftaler om samarbejde mellem de ansatte i de forskellige kirker. Det gælder også på kirkegårdsområdet.

Plejer er ikke død

Ifølge Dorthe Træholt kaster sammenlægningen en række udfordringer af sig. De opstår fx når de traditionelt set meget selvstændige gravere skal til at arbejde tæt sammen, hvilket endnu ikke er blevet effektueret.

”Plejer er bestemt ikke død hos os. Tværtimod plejer vi at gøre sådan og sådan, og vi plejer under alle omstændigheder ikke at gøre som ovre hos naboen,” siger hun med et smil og pointerer, at det blot er ét af mange fagområder, hvor der i de kommende år bliver behov for øgede ledelsesmæssige kompetencer i folkekirken som følge af sammenlægninger og nedskæringer.

”Selv om transformationen ind i den nye struktur hos er og skal være en roligt fremadskridende proces, så kan det ikke undgå at blive en udfordring, når forskellige medar-

Dorthe Træholt ser en særlig ledelsesudfordring i forhold til menighedsrådet, som har til opgave at lede en folkekirkearbejdsplads med mange ansatte med forskellige arbejdsområder og overenskomster.

”Efter kurset er jeg begyndt at stille krav til de søde menighedsrådsmedlemmer. De skal passe de opgaver, som de påtager sig, og hvis de af en eller anden grund ikke er i stand til det, så har de et ansvar for at sige fra, så en anden kan tage over. Vi er nødt til at holde hinanden fast på, at alle opgaver skal varetages.”

bejdergrupper og arbejdsmæssige traditioner skal rette ind efter hinanden.”

Disse udfordringer kommer oveni i den daglige ledelsesopgave. Dorthe Træholt har en fast medarbejder samt en række løntilskudsmedarbejdere, praktikanter og rotationsansatte under sig. De kommer med forskellige erfaringer og oplevelser i bagagen, som hun skal tage hensyn til som leder. Hun oplever tit, at specielt praktikanterne, som ofte har gået ledige et stykke tid, skal have et ekstra klap på skulderen og løftes lidt mere, så de får nogle succesoplevelser og kommer godt videre, når de er færdige med at være på Kragelund Kirkegård. Det er også en ledelsesopgave, som det er vigtigt at være rustet til, understreger hun.

”Derudover har jeg tæt kontakt til præster, kirkesangere, menighedsråd og ikke mindst brugerne af kirkegården. På grund af min store berøringsflade har jeg god brug for nogle grundlæggende ledelsesredskaber, så vi får alt det fra hånden, vi skal have klaret i løbet af de forskellige årtider. Det er vigtigt at alle brikker falder på plads, så både medarbejdere, kolleger og brugere er glade og tilfredse.”

Ledelse opad i systemet

Da muligheden for et kursus i grundlæggende ledelse via

FLIS-projektet dukkede op, og menighedsrådet var med på ideen, var Dorthe Træholt derfor ikke mange sekunder om at slå til. Og det har hun ikke fortrudt.

”Helt grundlæggende har jeg fået større forståelse for, hvor stor betydning vores forskellighed som mennesker har, og hvorfor vi nogle gange har svært ved at forstå kollegernes måde at arbejde på. Jeg er også blevet mere bevidst om, hvor vigtigt det er at forventningsafstemme og have et fælles sprog, hvis man skal undgå misforståelser.”

Dorthe Træholt ser en særlig ledelsesudfordring i forhold til menighedsrådet, som har til opgave at lede en folkekirkearbejdsplads med mange ansatte med forskellige arbejdsområder og overenskomster. Det er hendes erfaring, at det er en sjældenhed, at menighedsrådsmedlemmer er uddannet til eller har erfaring med netop den type af opgaver fra deres almindelige arbejde.

”Menighedsrådsarbejde er frivilligt, og det er formentlig kun ganske få, der har mulighed for at bruge tid på lederuddannelse. Det gør det endnu mere vigtigt, at de fastansatte med ledelsesansvar får adgang til at uddanne sig i grundlæggende ledelse,” siger hun og fortæller, at FLIS også bestod af en kursusedel, der handlede om, hvordan

staten er bygget op rent strukturelt. Her fik hun og de øvrige deltagere nøje indblik i embedsmændenes rolle i forhold til politikerne, og det stod klart, hvor stor indflydelse embedsværket har, fordi det er dem, der ligger inde med den viden, som politikerne må agere ud fra.

”Der gik der en prås op for mig, for det er præcis det samme, der sker ude hos os. Vores ledelse, som er menighedsrådet, er folkevalgte ligesom politikerne. De har et stort ansvar for, at økonomien hænger sammen, for personalet og for at al lovgivning bliver overholdt. Men meget ofte træder de ind i menighedsrådet uden at være forberedt på, hvad de skal lave, og mange bliver overraskede over, hvor stor opgaven er. De finder måske også ud af, at de faktisk ikke har kompetencerne til at varetage alt det, som opgaven kræver,” siger hun og fortsætter:

”Virkeligheden hos os er, at de ansatte i form af præsten, organisten, mig selv og alle de andre ligger inde med den faglige viden, og at menighedsrådet skal have deres viden fra os, så de kan træffe fornuftige beslutninger. Derfor har vi faktisk en stor magt, hvor vi leder opad. Men der følger et ligeså stort ansvar med magten. Det er ekstremt vigtigt, at vi lægger de reelle oplysninger frem uden at farve dem eller trække i en bestemt retning. Som ansatte er vi grundlaget for at tingene fungerer og kører som de skal,” siger Dorthe Træholt, der i løbet af FLIS-kurset blev stadig mere bevidst om, hvor vigtig en funktion, hun har i forhold til menighedsrådet.

”Efter kurset er jeg begyndt at stille krav til de søde menighedsrådsmedlemmer. De skal passe de opgaver, som de påtager sig, og hvis de af en eller anden grund ikke er i stand til det, så har de et ansvar for at sige fra, så en anden kan tage over. Vi er nødt til at holde hinanden fast på, at alle opgaver skal varetages. Ellers begynder tingene at sejle. Det kræver, at både menighedsråd og personale får meldt ud om opgaverne, og at vi taler sammen om dem og aftaler, hvem der står for hvad.”

Ruller garnnøglet ud

Dorthe Træholt fortæller, at FLIS-kurset var opdelt i 5 moduler á 3 kursusdage, fordelt over en tremåneders periode. Underviserne var dygtige til at sørge for, at alle var med på vognen og fik et stort udbytte. Deltagerne kom fra mange forskellige arbejdspladser, herunder Forsvaret, folkeskolen, retssystemet, SKAT og DSB – og det var en fordel, mener Dorthe Træholt.

”Det var inspirerende at være sammen med andre faggrupper, fordi det gav flere vinkler og perspektiver på, hvordan man kan tackle forskellige situationer som førstelinjeleder. Vi stillede bl.a. skarpt på ledelsesudfordringer i

en periode med mange forandringer på arbejdspladsen. De værktøjer, jeg fik med hjem, har jeg kunnet bruge direkte i dagligdagen.”

Teorien blev fremlagt som klasseundervisning, og derefter blev deltagerne opdelt i grupper, hvor de diskuterede og kom med bud på forskellige problemstillinger og konkrete ledelsesmæssige udfordringer. FLIS-kurset kulminerede med en afslutningsopgave, hvor deltagerne skulle kommunikere, hvad de havde fået ud af hele forløbet. Dorthe Træholts individuelle præsentation bestod af et garnnøglet, der blev rullet ud og bugtede sig henover papiret.

”Jeg havde plottet de for mig vigtigste kursusemner ind på garnnøglet. Det var et godt billede for mig, fordi der altid er steder, hvor garnet er stærkt og andre, hvor det er mindre stærkt. Indimellem knækker garnet, og så må man tilbage og samle op og få det repareret, så det atter er sammenhængende. Sådan er det også med mennesker og vores udvikling,” siger Dorthe Træholt, der efterfølgende og med udgangspunkt i garnillustrationen blev inviteret til at holde oplæg om ledelse i Folkekirken for et hold af folkekirkeansatte på FLIS-kursus i Aarhus. ■

Hvad er FLIS?

FLIS (FørstelinijeLedere I Staten) var en uddannelsesindsats for statsansatte ledere af medarbejdere. Lederne får igennem indsatsen mulighed for at deltage i en række lederuddannelser. Det overordnede fokus er at styrke og udvikle statsansatte førstelinjelederes ledelseskompetencer – både som personaleledere og som ressource- og driftsledere. FLIS sætter også fokus på, hvilke fremtidige lederkompetencer, der bliver afgørende at mestre på statens arbejdspladser, ligesom FLIS åbner for, at man bliver en del af et netværk for førstelinjeledere i staten. Indsatsen er gennemført på en række statslige arbejdspladser.

Få økonomisk støtte til kompetenceudvikling

FLIS er støttet af Fonden til Udvikling af Statens Arbejdspladser, hvor statslige arbejdspladser har mulighed for at søge om penge til kompetenceudviklingsprojekter. Fondsmidlerne er afsat i de statslige overenskomstforhandlinger mellem Finansministeriet og Centralorganisationernes Fællesudvalg og fonden administreres af Kompetencesekretariatet. Læs mere på www.kompetenceudvikling.dk

Træ

- beskæring
- plantning
- fældning
- flytning

rodfræsning og rådgivning

Slåning af naturgræs

Vognmandskørsel

KS Tree Care ApS

Ingegårdsvej 11 · 4340 Tølløse
www.ks-treecare.dk
E-mail: ks@ks-treecare.dk

Steen Kristensen Tlf.: 59 18 50 77
Kim Poulsen Tlf.: 43 45 11 90

Hasselholm AB

Professionel rod-, stød- og stubfræsning gennem 34 år

Hækfræsning

er et af vore mest efterspurgte fræseprodukter når man skånsomt og effektivt vil fjerne rødderne fra et vildvokset buskads eller en gammel hæk.

Hasselholm AB - Box 263 - SE-441 25 Alingsås
Tel. +46 (0)322-502 90 Fax +46 (0)322-551 80 -
www.hasselholm.se - info@hasselholm.se
Vort gratisnummer: 80 88 12 16

Wad

LANDSKABSARKITEKTER A/S

Skovkirkegårde
Naturkirkegårde
Udvidelser og omlægninger
Kirkegårdsinventar
Helheds- & Udviklingsplaner
Book os til en rådgivningsdag

Peder Skrams Gade 39
8200 Århus N
T: 86 52 17 77
www.wadlandskab.dk
post@wadlandskab.dk

NFKK indbyder til

**Nordisk Kongres
for Kirkegårdskultur
København 2017**

6. – 8. september

Programmet kan ses på www.danskekirkegaarde.dk
Tilmelding senest d. 31. maj 2017

NYT FRA KIRKEMINISTERIET:

FOLKEKIRKEN OG INTEGRATIONSUDDANNELSE (IGU)

Kirkeministeriet

Mstyslav Chernov, CC BY-SA 4.0

I samarbejde med Landsforeningen af Menighedsråd og Foreningen af Danske Kirkegårdsledere(FDK), har Kirkeministeriet den 27. februar 2017 udsendt et brev til alle menighedsråd, kirkegårdsledere og stifter, med en orientering om Integrationsgrunduddannelsen (IGU) og en opfordring til alle folkekirkens ansættelsesmyndigheder til at undersøge muligheden for at tilbyde en plads til en IGU-praktikant. Brevet er gengivet her.

Indledning

I marts 2016 indgik Regeringen og arbejdsmarkedets parter en trepartsaftale om integration på arbejdsmarkedet. Parterne var enige om, at integration på arbejdsmarkedet er en central del af integrationen i det danske samfund. Parterne var også enige om, at det er vigtigt, at flere flygtninge og familiesammenførte kommer i beskæftigelse, og derved bliver en del af fællesskabet.

Efter indgåelsen af trepartsaftalen har Folketinget vedtaget en 'lov om integrationsuddannelse'. Formålet med integrationsuddannelsen – i daglig tale forkortet IGU – er bl.a. at give flygtninge og familiesammenførte til flygt-

ninge adgang til praktisk oplæring på en arbejdsplads ved ansættelse i en lønnet praktikstilling.

Desuden giver IGU adgang skoleundervisning med faglig opkvalificering og danskundervisning. Undervisningen skal udgøre 20 ugers fuldtidsundervisning, svarende til 20 uger á 37 timer.

Folkekirken kan igen yde en aktiv hjælp

Folkekirkelige arbejdspladser har tidligere hjulpet personer med forskellige udfordringer til at opnå en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er både foregået ved de enkelte arbejdspladser helt egne initiativer, men også i forbindelse med landsdækkende kampagner som i 2012-2013, hvor de folkekirkelige arbejdspladser deltog i kampagnen om at opslå akutjobs, for derved at hjælpe ledige ind på arbejdsmarkedet, inden de mistede retten til dagpenge.

Den aktuelle kampagne om IGU-praktik har som sagt til formål at hjælpe flygtninge og familiesammenførte til flygtninge til at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

Det er Kirkeministeriets opfattelse, at de stillinger i folkekirken, som er bedst egnede til besættelse med en IGU-praktikant, typisk vil være at finde på kirkegårde. Efter høring af Landsforeningen af Menighedsråd og Foreningen af Danske Kirkegårdsledere har Kirkeministeriet skønnet, at der på landsplan kan oprettes omkring 60 IGU-stillinger i forsøgsperioden.

Kirkeministeriet, Landsforeningen af Menighedsråd og Foreningen af Danske Kirkegårdsledere samarbejder derfor med dette fælles brev om at opfordre alle folkekirkens ansættelsesmyndigheder til at undersøge muligheden for at tilbyde en plads til en IGU-praktikant.

Målgruppen for IGU

Et samlet IGU-forløb tager to år. Nye IGU-forløb kan igangsættes frem til og med den 30. juni 2019. Efter udløbet af juni måned 2019 kan der således ikke igangsættes nye IGU-forløb, men allerede igangværende forløb kan færdiggøres.

Målgruppen for IGU-forløb er flygtninge og af familiesammenførte til flygtninge, som ved IGU-forløbets starttidspunkt opfylder følgende kriterier:

- Vedkommende skal være fyldt 18 år
- Vedkommende skal være under 40 år
- Vedkommende skal have haft folkeregisteradresse i Danmark i mindre end 5 år.

Det følger af forholdets natur, at en person i målgruppen typisk vil have en række udfordringer, som f.eks. manglende dansk-kundskaber og manglende forhåndskendskab til dansk kultur.

Derfor er det vigtigt, at arbejdsgiver på den enkelte arbejdsplads sørger for at oplyse og inddrage de øvrige medarbejdere, så alle er forberedt på at udvise den imødekommenthed og hjælp, som en IGU-praktikant må forventes at have brug for, særligt i den første tid.

Om løn og økonomi

Det følger af IGU-loven, at lønnen til IGU-praktikanter fastsættes efter den aftalte EGU-lønsats på 88.934 kr. (i grundbeløb pr. 31. marts 2012). Det betyder, at en IGU-praktikant i aktuelt lønniveau pr. 1. april 2016 vil være berettiget til et beløb på 91.592 kr. årligt, svarende til 7.632,67 kr. pr. måned, eller 47,60 kr. pr. time.

Finansministeriet og centralorganisationerne er enige om, at den ovennævnte løn til IGU-praktikanter kan suppleres med lokalt aftalte tillæg efter de bestemmelser om nye lønsystemer, der i øvrigt gælder på det relevante overens-

komstområde.

Under de 20 ugers skoleundervisning i IGU-forløbet skal arbejdsgiveren ikke udbetale løn eller andre ydelser til IGU-praktikanten, der i stedet er berettiget til at søge sin bopælskommune om godtgørelse.

Offentlige arbejdspladser – herunder i folkekirken – kan ikke modtage virksomhedsbonus ved beskæftigelse af IGU-praktikanter.

Om rekruttering

Stillinger målrettet IGU kan besættes uden offentligt opslag, idet det forudsættes, at egnede kandidater i så fald rekrutteres via det lokale jobcenter.

IGU-praktikantstillinger kan også besættes efter offentligt opslag. Hvis opslaget indlægges i Jobnet, anbefales det at indsætte ordet "IGU" i overskriften.

Endvidere kan IGU-praktikantstillinger opslås som ordinære stillinger med angivelse af, at stillingen kan besættes som praktik i IGU.

Såfremt IGU-praktikantstillinger skal besættes efter offentligt opslag, anbefales det, at det relevante jobcenter underrettes om opslaget.

Med henblik på at kunne følge udviklingen i ansættelse af IGU-praktikanter i folkekirken, skal man bede om, at Kirkeministeriet orienteres om ansættelser i IGU-praktik via e-mail på adressen km@km.dk, med angivelse af "IGU-ansættelse" i emnefeltet.

Kirkeministeriet, Landsforeningen af Menighedsråd og Foreningen af Danske Kirkegårdsledere vil meget gerne medvirke til at opsamle og videreformidle IGU-erfaringer fra de folkekirkelige ansættelsesmyndigheder så de kan komme hele IGU-kampagnen til gode.

Yderligere oplysninger

Moderniseringsstyrelsen har udarbejdet 'Vejledning om ansatte i praktik på integrationsgrunduddannelse i staten', som kan ses på www.modst.dk, under overenskomster og personalejura. Moderniseringsstyrelsen har også på sin hjemmeside samlet en oversigt over forskelligt materiale med relation til IGU.

Udlændinge-, integrations- og Boligministeriet har på sin hjemmeside generel information om IGU-ordningen. Se mere på www.uim.dk/arbejdsomrader/Integration/integrationsgrunduddannelsen ■

IGU-FORLØB PÅ KIRKEGÅRDENE

Af Lene Halkjær Jensen,
lene.bladet@mail.dk

Efter en høring af Landsforeningen af Menighedsråd og Foreningen af Danske Kirkegårdsledere har Kirkeministeriet skønnet, at der på landsplan kan oprettes omkring 60 IGU-stillinger indenfor folkekirkens område i løbet af forsøgsperioden, der løber frem til d. 30. juni 2019. Men hvad er status pt?

Indenfor folkekirkens område vurderes det, at det primært vil være på kirkegårdene, at der kan ansættes flygtninge i et IGU-forløb.

Så vidt det vides, er der endnu ikke oprettet aftaler om ansættelse af flygtninge i et IGU-forløb inden for folkekirkens område. Rasmus Paaske Larsen, der er chefkonsulent i Kirkeministeriets personaleafdeling, har ikke kendskab til, at der skulle være indgået aftaler om IGU-forløb i folkekirken, men opfordrer til at man giver Kirkeministeriet besked, hvis man ansætter en flygtning i et IGU-forløb: Det vil give Kirkeministeriet mulighed for at følge op på, om målsætningen for folkekirkens område bliver nået.

Redaktionen kan altså ikke henvide til kolleger, der allerede har kastet sig ud i projektet med at ansætte en flygtning i et IGU-forløb på kirkegården, og som måske kunne bidrage med lidt praktiske erfaringer, men blev i stedet for anbefalet at kontakte Skatteministeriet, hvor de for kort tid siden har ansat en flygtning.

Nanna Vanggaard Hansen, personalejurist i Skatteministeriet Skatteministeriet har pr. 1. februar ansat en yngre, syrisk mand i et IGU-forløb i departementet. Hans arbejde består primært i praktiske opgaver på kontoret og funktioner som betjent i ministeriet, men det er tanken, at nogle af de 20 ugers uddannelse skal bruges på intern opkvalificering, så han på sigt kan varetage sekretæropgaver i departementet, som fx at booke møder osv.

”Opstarten har været lidt svær”, fortæller Nanna Vanggaard Hansen, ”Men det skyldes mest, at IGU endnu er nyt for alle, så det har taget lidt ekstra tid, at få alle aftaler og formaliteter på plads”. Der er nu lavet en aftale om et uddannelsesforløb, der er tilpasset ansættelsen i Skatteministeriet. Nanna Vang-

gaard Hansen understreger, at et IGU-forløb er en læringsstilling, og at det kan sammenlignes med at ansætte en lærling. Blot er der her en større mulighed for at tilrettelægge de 20 ugers uddannelse individuelt, så det tilpasses den enkelte persons kvalifikationer og arbejdspladsens behov.

En flygtning i et IGU-forløb kan være en billig arbejdskraft, men som arbejdsgiver kan man dog møde nogle lidt uventede udfordringer. ”Den løn, man som udgangspunkt skal betale til en flygtning i et IGU-forløb, kan være et problem” fortæller Nanna Vanggaard Hansen: ”Lønnen i et IGU-forløb svarer til det grundbeløb, en flygtning får udbetalt. Hvis de har børn, suppleres grundbeløbet med en ekstra ydelse – så for en flygtning med børn, vil en ansættelse i et IGU-forløb betyde, at de får færre penge til rådighed”. Skatteministeriet har derfor valgt at hæve lønnen for deres IGU-ansatte flygtning, så han holdes ’skadesløs’.

Men alt i alt synes Nanna Vanggaard Hansen at forløbet indtil nu har været positivt, og kan kun på det varmeste anbefale, at man vover sig ud i at ansætte en flygtning i et IGU-forløb: ”Han er åben og vil gerne lære – og med ham i huset, får vi øjnene op for andre ting. Det giver liv og forskellighed på arbejdspladsen, at vi ikke er en ens type mennesker”

Flygtninge på kirkegårdene

At der tilsyneladende endnu ikke er oprettet aftaler om ansættelse af flygtninge i et IGU-forløb på kirkegårdene, betyder dog ikke at der ikke er, eller har været, flygtninge ansat rundt om på de danske kirkegårde. Et opslag i et kirkegårdsforum på facebook viste, at viljen til at hjælpe flygtningene i gang på det danske arbejdsmarked er til stede; også på kirkegårdene...

Jørgen Boiskov, kirkegårdsleder, Gram Kirkegård

På Gram kirkegård har de haft en ung, familiesammenført syrisk mand i virksomhedspraktik i 3-4 måneder i efteråret 2016. Det var oprindeligt faderen, som havde været i Danmark i nogle år, der blev ansat i et praktikforløb, men han fik ret hurtigt et rigtigt job. Hans nyligt familiesammenførte søn gik på sprogskole 3 dage om ugen og gik så hjemme de øvrige dage. ”Og det er slet ikke godt for en ung mand”, mente faderen. Så det blev arrangeret, at det i stedet for var sønnen, der kom i virksomhedspraktik på Gram Kirkegård, de 2 dage om ugen, han ikke var på sprogskole.

Selvom der var nogen skepsis over det med sproget, har det været en positiv oplevelse, siger Jørgen Boiskov, der er kirkegårdsleder på Gram Kirkegård. ”Han er en venlig og intelligent ung mand, og meget videbegærlig – og det bærer ham et godt stykke af vejen”. Jørgen Boiskov fortæller, at de ret hurtigt fik forklaret ham ordene for fx løvsuger, skovl osv., så

det var muligt at ’vise’ ham enkle arbejdsopgaver. Og ellers hjalp han kirkegårdens øvrige medarbejdere, når der fx var mere fysisk krævende opgaver, som man skulle være 2 om. ”Det var ikke muligt at føre en samtale med ham, men han havde downloadet en app, så man kunne tale til telefonen, der så oversatte til hans eget sprog – og ellers blev Google translate brugt flittigt” siger Jørgen Boiskov.

”Det handler meget om indstillingen på arbejdspladsen”, siger Jørgen Boiskov, ”at man lige kommer over den hurdle det er, at acceptere, at man er nødt til at tilsidesætte sine egne ønsker til hvad man kan nå, for at investere sin tid på at hjælpe en anden i gang. Men det hjælper, når man så opdager, at det bliver betalt tilbage, at man selv får noget ekstra hjælp på et senere tidspunkt”.

Den unge mand er kristen syrer og ville gerne vide mere om den danske folkekirke, fortæller Jørgen Boiskov: ”Han vandt ved nærmere bekendtskab, og virkede taknemmelig for, at en dansk arbejdsplads havde inviteret ham indenfor; vores skepsis blev gjort til skamme”.

Jørgen Boiskov vil bestemt ikke afvise, at ansættelse af en flygtning i et IGU-forløb kan komme på tale, men det kræver selvfølgelig at der er budget til det, og at det er en person med den rigtige indstilling.

Kjeld Frederiksen, vikar for graveren på Sønder Rind Kirkegård

”Det var en vældig oplevelse”, siger Kjeld Frederiksen, ”og mest af de gode”: Han har haft en ekstra kollega vinteren over, i form af flygtning fra Eritrea, der var ansat i virksomhedspraktik.

”Provstiet reklamerede med, at vi jo kunne prøve at ansætte en flygtning i virksomhedspraktik, som de selv har gjort, og jeg meldte mig til at gøre forsøget”, fortæller han: ”For det kan jo ikke nytte noget, at vi brokker os over, at de ikke vil lave noget her i Danmark, hvis vi ikke selv giver dem chancen for gøre det”. Hans eneste krav til den person, der skulle ansættes, var at vedkommende ville respektere de værdier, vi sætter pris på i Danmark, som fx at kunne give hånd til dem, vi er i kontakt med på kirkegården; uanset om det er en mand eller en kvinde.

Der var en smule opstartsproblemer, fortæller Kjeld Frederiksen: ”Vi skulle lige være helt enige om, at en ansættelse her betyder, at man møder op til tiden, hver dag”. Da det var på plads, gik det fint og det sproglige var heller ikke et problem, da hun havde været i Danmark så længe, at hendes dansk var rimelig godt.

”Rent arbejdsmæssigt kunne det nok betragtes som en nul-

løsning; der blev ikke nået så meget mere på kirkegården i den periode hvor hun var ansat” mener Kjeld Frederiksen, for det var nødvendigt at det udførte arbejde enten blev tjekket efter, eller at han selv var med ved siden af. Til gengæld har det været en god oplevelse at lære om hendes kultur og den verden hun kommer fra: ”Når vi sad i frokoststrømmet, og jeg spurgte ind til hende og det hun kom fra, så lærer man virkelig noget om, hvorfor flygtningene er kommet her – og man får et noget mere nuanceret syn på hele flygtningedebatten”, fortæller han.

Kjeld Frederiksen ville ikke have noget imod at få en flygtning i virksomhedspraktik igen: ”Vi skal kunne give dem en god oplevelse af at være på arbejdsmarkedet, for det er vigtigt at de får lært, hvordan det er i Danmark og hvilke værdier, der gælder her. Men det kræver at man selv er tolerant, tålmodig og åben”

Jobcentre kan hjælpe

Forslaget om at ansætte flygtninge på kirkegårdene er blevet omtalt i medierne og har mødt en del kritik fra flere fronter. Det er bl.a. blevet nævnt, at muslimske flygtninge ikke hører hjemme på en folkekirkelig kirkegård. Er det også holdningen på landets jobcentre?

Benthe Jessen, Virksomhedskonsulent i Jobcenter Helsingør

”Kirkegårdene har faktisk ikke været med i vores tanker, når vi har henvendt os til virksomheder for at få flygtninge ud i virksomhedspraktik eller IGU-forløb” svarer Benthe Jessen på spørgsmålet om hvorvidt kirkegårdene på forhånd er valgt fra, af religiøse årsager. ”Det er bare et segment, vi ikke har tænkt på i denne sammenhæng”, siger hun og fortsætter ”Der er en del af flygtningene, der giver udtryk for, at de gerne vil arbejde udendørs, eller med noget praktisk – og her kunne kirkegårdene jo være en oplagt mulighed”.

Og det med religionen, mener hun ikke er et stort problem: ”Vi har jo også en del flygtninge, der er kristne, ateister eller noget helt andet”.

Benthe Jessen opfordrer til, at man kontakter sit lokale jobcenter, hvis man gerne vil vide mere om de muligheder, der er indenfor IGU. Jobcentre kan hjælpe med det praktiske omkring ansøgninger og formularer, og sender også gerne en virksomhedskonsulent ud til fx ERFA-møder, hvor de kan fortælle om mulighederne for at tilrettelægge et IGU-forløb med fx AMU-kurser, der er målrettet arbejdet på en kirkegård. ”Vi har efterhånden lavet flere aftaler om IGU-forløb, både med private og offentlige virksomheder, så vi er ved at være skrappe til at finde ud af det” siger Benthe Jessen.

Overvejelser

Hvis man skal dømme ud fra nogle af de kommentarer, der kan læses i diverse facebook-grupper for kirke- og kirkegårdsansatte, er der både blandt gravere og kirkegårdsledere en vilje til at hjælpe flygtningene i gang med arbejdslivet her i Danmark.

Men den gode vilje fra lederne eller menighedsrådenes side gør det ikke alene. Det er flere forhold, der bør tages i betragtning, før man ansætter en flygtning i et IGU-forløb. Det er vigtigt, at de ansatte, som jo er dem, der skal få samarbejdet til at fungere i det daglige, bliver inddraget i beslutningsprocessen, og er indstillet på at gøre den ekstra indsats, der er nødvendig for at det bliver en god oplevelse for alle parter.

Og så er der selvfølgelig det økonomiske: Når der ansættes en flygtning i et IGU-forløb, vil det – i modsætning til aftaler om virksomhedspraktik – medføre en ekstra udgift til løn. En udgift, som ikke alle menighedsråd har plads til, indenfor de eksisterende rammer for budgettet. Men hvis viljen og lysten til at bidrage med at løse denne store samfundsopgave er til stede, så må man håbe på, at provstierne vil se med milde øjne på ønsker om en mindre forhøjelse af lønbudgettet.

Yderligere oplysninger

Man kan hente yderligere information om IGU på Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside: www.uim.dk og på hjemmesiden www.sammenomintegration.dk

Man er også velkommen til at kontakte Jobservice Danmarks hotline på 72 200 350, hvis man er i tvivl om eller har spørgsmål til, hvordan man konkret kommer i gang med et IGU-forløb. ■

Svend Andersen
Plantefokus
 Professionel træ- og planterådgivning

- Beskæringskursus, egne træer
- Gennemgang af træer, indsatsbehov

Tlf.: 30 32 72 33
www.plantefokus.dk

El-Truck Service A/S - Besøg www.kisteløfter.dk eller www.eltruck.dk

Kirkegårdskort

Vi har nemme løsninger til tunge opgaver

- Droneflyvning til fremstilling af et detaljeret luftfotokort (baggrundskort)
- Digitalisering af et temakort med gravpladser
- Online levering direkte til kortmodulet i EG Kirkegårdssystem
- Årlig ajourføring af luftfotokortet på abonnementsbasis

Dine fordele

- Automatisk levering og udskiftning af et detaljeret baggrundskort (luftfoto) én gang årligt
- Gør det selv. Medarbejderne kan selv ajourføre gravstedstemaet digitalt
- Slip for bøvlet med igangsætning af en kortlægningsproces – det sker bare
- Der er altid et nyt og detaljeret baggrundskort til rådighed

Så er du altid ajour

– Abonner på kortlægning vha. drone

LIFA har i alt 12 kontorer i DK

Find os på www.lifa.dk

tlf. 63 13 68 00

mail: land@lifa.dk

EN KIRKEGÅRD I UMBRIEN

Niels-Erik Sørensen, niels-es@mail.dk
Kasserer Mariehøj Sogn / medlem af kirkegårdsbestyrelsen i Silkeborg

Prive Di San Michele Arcangelo, kirken til Ærkeenglen Sct. Michaels ære. Tv: Alter og hvælvinger. Th: Kirkens spændende tagkonstruktion.

På øen Isola Maggiore, som ligger i Trasimeno Søen – Italiens fjerde største sø – ligger kirken Prive Di San Michele Arcangelo, kirken til Ærkeenglen Sct. Michaels ære.

Efter en kort sejltur fra byen Passignano kommer man til øen Isola Maggiore, hvor der findes spor af Frans af Assisi. Efter landgang møder man turistkontoret med en meget venlig dame, som på et ualmindeligt – for italienere – godt engelsk, forklarer om øens seværdigheder. I 1950'erne boede der ca. 600 mennesker på øen, i dag bor der 17, hvoraf de 2 er meget gamle og de 3 er belgiere, det vil sige, at der er 12 aktive beboere på øen. Derfor kommer der dagligt flere personer fra fastlandet for at kunne betjene de mange turister i øens restauranter og cafeer.

Der er naturligvis ikke nogen form for transport på øen,

kun "Apostlens heste". Man kommer op til Ærkeenglen Sct. Michaels Kirke efter en vandretur på femten til tyve minutter, alt efter ens egen fysiske forms formåen. Kirken kan dateres tilbage til år 1136, og er indvendig velsignet med mange smukke malerier. Entreen er 1 EUR, og man skal ikke snyde sig selv for at gå derind, uanset, at det er kirkegården, som her er i fokus.

Italiensk begravelsesskik

Direkte jordfæstelse er meget sjældent i Italien, dels grundet klimaet og dels grundet den hårde jord eller klippegrund. En begravelse i Italien foregår derfor oftest på den måde, at afdøde svøbes i klæde og lægges i kisten, hvorefter familien afholder en ceremoni, enten i en kirke, en kirkesal eller direkte på kirkegården, hvor der også kan være et lille kapel. En begravelsesskik som er analog

Aller yderst til venstre i billedet ses nogle store mindeplader ca. 70 X 70 cm. Bag disse er der plads til en stor kiste, hvor den afdøde kan mumificere. I midten af billedet ses et lille kapel(tv) og et kolumbarium(th). På begge sider af de to små bygninger er der mindemure. Bemærk stigen, som bruges, når man skal sætte blomster og pynt ved mindesmærket.

Mindemuren er konstrueret således, at der er plads til en vase med blomster.

Kolumbariet fremstår pænt og ordentligt med mindeplader som måler ca. 30 X 30 centimeter. Bag disse marmorplader står en lille kiste med resterne af afdøde.

vores begravelses-/ bisættelsesceremoni i Danmark. Efter ceremonien bliver kisten fragtet til en klippehule eller tilsvarende, hvor kisten henstår med den afdøde, som mumificeres i løbet af det næste år. Efterfølgende tager man mumien ud af kisten, krøller mumien sammen, således at den kan være i en mindre kiste eller blot en trækasse, som kan indsættes i en urnehal. For de mere velhavende familier er der den mulighed, at kisten med afdøde står og mumificerer på hylderne i et gravkammer eller på hylder i en dertil indrettet bygning. Imidlertid er fredningstiden i Italien normalt 100 år, hvorfor det naturligvis kun er for de mere velbeslåede familier, at kunne finansiere sådan en begravelse.

Kirkegården og mindesmærkerne

Kirkegården fremstår ikke særlig velplejet, men er alli-

gevel et spændende møde for en dansker, som er vant til velklippede, retvinklede buksbomhække og velplejede gravsteder. Den seneste jordbegravelse var fra maj måned 2015. Men ellers er kirkegården et retvisende billede af den katolske tro og den deraf følgende begravesskik med store mausoleer i det fineste marmor, samt mere ydmyge gravminder, heraf naturligvis mange med billede af afdøde, som skik er i katolske lande.

En slående forskel er imidlertid også det lille kolumbarium / urnehal med mindeplader for de afdøde. Kolumbariet fremstår pænt og ordentligt med mindeplader som måler ca. 30 X 30 centimeter. Bag disse marmorplader står en lille kiste med resterne af afdøde, som beskrevet under afsnittet med begravesskikke. ■

JMM GROUP

WEIDEMANN

YANMAR

BERGMANN

HIMOINSA

AMMANN

ATN

Kampagne på 3
WEIDEMANN minilæssere

1 stk. skovl og
1 sæt pallegaffler eller greb
uden beregning

WEIDEMANN

Se de 3 kampagnemodeller og optioner på
www.stemas.dk/kampagner.

Hans Peter	Sjælland	40 30 75 49
Simon	Sjælland	21 48 69 17
Peter	Syddjylland/Fyn	20 25 88 98
Henning	Vestjylland	21 42 66 76
Søren	Midt- og Nordjylland	20 32 70 34
René	Midt- og Nordjylland	51 35 13 60
Poul	Jylland / Industri	20 15 80 27
Kim	HIMOINSA-salgschef	20 97 92 76

STEMAS
member of JMM GROUP, Scandinavia

f in
MARKEDETS
STÆRKESTE
PARTNER

www.stemas.dk
stemas@stemas.dk

Medlem af
Maskinleverandørernes
det blå stempel

ELEKTRISK KIRKEGÅRDSBØR

CONTRACTOR
EL-BØR
Vare-nr. 8153876

CONTRACTOR - ELEKTRISK KIRKEGÅRDSBØR
Contractor El med tip den letteste mini-dumper på markedet.
Autostyr dvs. styring af maskinen uden brug af fysiske kræfter.
Parkeringsbremse. Fuldstændig lydløs kørsel og trinløs justering af hastigheden. Indhold i liter 200 liter. Indhold i kg 500 kg.

Contractor er den klassiske minidumper tilført den nyeste teknik, som matcher tidens krav til funktionalitet, sikkerhed og arbejdsmiljø. **Ring for uforpligtende demonstration.**

Dan Sand

RING 96 56 41 00

DSN AS
N.A. JENSENSVEJ 1,
TORNBY
9850 HIRTSHALS
WWW.DANSAND.COM

Alle priser er eks. moms og fragt. Forbehold for trykfejl & pristigninger.

ANNESTAUSHOLM
Landskabsarkitekter

Skovafsnit på kirkegård

Kirkegårde
- Helhedsplaner, udviklingsplaner og driftsplaner

Kontakt os for en uforpligtende samtale

www.annestausholm.dk
Tlf. 46 40 27 71 - afs@annestausholm.dk

Transportere el – benzin – diesel
250 – 1200 kg lasteevne

Vacuumsuger flere modeller

NICODAN

Nicodan Teknik Aps Lysemosen 25, DK – 8600 Silkeborg
Tlf 8757 2055 www.nicodan.dk info@nicodan.dk

LØVSUGER

- nu også med 8" slange til granafdækning

MILJØRIVE

Besøg vores 3500 m² showroom på Århusvej 12, 8670 Låsby - hverdage 8.00 - 16.00

GRÆSKLIPPER

KANTSKÆRER

STANDARD SKOVL

www.avant.dk

Jylland - Låsby - Tlf: 8695 7522

Sjælland - Hørve - Tlf: 5965 6037

IHI minigravere

Salg - service - reservedele

IHI 12VXE

- 1260 kg
- Motor 13 HK
- Udskydelige bæltter 870/1130 mm

Servo Control joystick

Vagn Hansen · mobil 23678844 (Syddjylland)
Troels Christensen · mobil 24814488 (resten af Danmark)

Brdr. Holst Sørensen A/S · tlf. 76884400 · www.bhsribe.dk

SAMARBEJDE I FREDENSBORG PROVSTI

Tekst og foto:

Vagn Andersen, Hørsholm Kirkegård

Lene Halkjær Jensen, Humlebæk og Torpen kirkegårde

Det er efterhånden blevet til adskillige fælles personaleudflugter med personalet på Provstiets kirkegårde.

De 4 kirkegårdsledere i Fredensborg Provsti har gennem en lang årrække afholdt ERFA-møder 2 - 3 gange om året. Det har udviklet sig til et godt samarbejde omkring mange forskellige ting; bl.a. fælles udflugter og kursus-dage for medarbejderne på alle provstiets kirkegårde. Og provstiet bakker op om dette samarbejde.

Samarbejdet bærer nok lidt præg af, at der ikke har været nogen udskiftning af kirkegårdslederne i Fredensborg Provsti i snart mange år, så vi kender efterhånden hinanden ganske godt. Gennem årene er det blevet til udveksling af erfaringer med drift og administration, brug af planter, indkøb af maskiner, gran osv. I forbindelse med kravet om at kirkegårdenes takster skulle baseres på

en kostprisberegning, blev der brugt mange møder på at udarbejde et forslag til de nuværende fælles takster for kirkegårdene i Fredensborg Provsti. I øjeblikket arbejdes der med at få registreret de bevaringsværdige gravminder på alle provstiets kirkegårde. Også dette arbejde sker i et fint samarbejde mellem kirkegårdene og provstiet, hvor erfaringerne fra registreringen på én kirkegård, kan tages med videre til den næste.

Der er ikke noget formelt samarbejde om udveksling af maskiner eller arbejdskraft mellem kirkegårdene, men det kan altid lade sig gøre at låne en maskine eller et par medarbejdere på en af de andre kirkegårde i provstiet, hvis der er behov for det.

Personaleudflugten 2013: Alle er mætte og veltilpasse efter en god frokost.

I 2016 betalte Provstiet for den fælles kursusdag, hvor Svend Andersen fra Plantefokus fortalte om træpleje.

Kirkegårdene i Fredensborg Provsti

Fredensborg Provsti er nok lidt atypisk, når man sammenligner med det kirkelige landskab i så mange andre provstier: Her er 7 sogne, med tilsammen ca. 65.000 indbyggere, hvoraf omkring 72 % er medlem af folkekirken. Til at betjene provstiets borgere m.fl. er der i alt 7 kirkegårde:

- Rungsted, Kokkedal og Hørsholm sogne deles om Hørsholm Kirkegård
- I Karlebo sogn ligger kirkegårdene Nivå og Karlebo
- Humlebæk sogn omfatter Humlebæk og Torpen kirkegårde
- Sognene Asminderød og Grønholt har hver deres kirkegård

På provstiets 7 kirkegårde er der tilsammen ansat 4 kirkegårdsledere, 1 kirkegårdsassistent, 1 graver, 4 administrative medarbejdere på deltid (der også fører regnskaberne for de fleste af Provstiets kirkekasser), samt ca. 35 gartnere og gartnermedhjælpere. Til de fælles arrangementer, plejer vi at kunne mønstre ca. 45 medarbejdere i alt.

Fælles personaleudflugter

Samarbejdet omkring de fælles personaleudflugter startede for ca. 15 år siden, hvor et par af kirkegårdene arrangerede en fælles tur, og igennem de sidste 10 år er den årlige personaleudflugt blevet afviklet som et fælles arrangement for alle provstiets kirkegårde. Det giver en helt anden oplevelse, når vi i fællesskab er mange nok, til at vi kan leje en stor bus og tage på tur sammen, i stedet for at personalet på den enkelte kirkegård skal klumpe sig sammen i private biler, eller er afhængige af at udflugtsmålet kan nås med den offentlige transport. Gennem årene er det blevet til mange spændende besøg; på kirkegårde, krematorier, slotshaver, leverandører m.v., samt selvfølgelig også nogle besøg af ganske ufaglig karakter. De senere år har vi startet dagen med fælles morgenmad i Karlebo Sognegård; det er godt at blive rystet lidt sammen, før dagens program fortsætter. Der sørges altid for en god frokost undervejs, og til hjemturen er der kaffe og kage med i bussen.

Provstiet bakker op om fælles kursusdage

Samarbejdet er igennem de sidste 3 år blevet udvidet med, at vi også arrangerer fælles kursusdage for medarbejderne på provstiets kirkegårde. Og her er der virkelig store fordele ved samarbejdet. Når vi er 40 – 45 deltagere, kan udgiften pr. medarbejder (kirkegård) holdes på et niveau, som tåler offentlighedens skarpe blik – også selv om det er dygtige, og til tider dyre undervisere, der engageres.

Der er blevet undervist i bl.a. håndtering af sorgreaktioner, ergonomi, træpleje og samarbejde - og det har været nogle meget lærerige dage, hvor medarbejderne, på tværs af hvor de ellers 'hører til', er blevet sat sammen i grupper, hvor de skulle diskutere emner i relation til undervisningen eller løse en opgave sammen.

Provstiet har valgt at støtte op om samarbejdet med de fælles kursusdage: De seneste år er det provstiet, der har betalt udgifterne til underviserne og dagens forplejning.

Fremtiden

Det er en fornøjelse at følge, hvordan medarbejderne fra provstiets kirkegårde efterhånden bliver mere og mere dus med hinanden, og at opleve den erfaringsudveksling der finder sted, når de mødes. Og så er det jo positivt, at provstiet er med til at bakke op om, at samarbejdet kan fortsættes.

Der er ingen aktuelle planer om at udvide samarbejdet mellem kirkegårdene i Fredensborg Provsti, til også at omfatte en fælles drift af kirkegårdene. Men en fortsættelse af samarbejdet omkring de fælles personaleudflugter og kursusdagene, vil helt sikkert være et godt udgangspunkt for et øget samarbejde i fremtiden. ■

SAMARBEJDE KIRKE- GÅRDENE IMELLEM

Tekst og foto: Mikala Fallesen, mfal1986@hotmail.com
Gartnermedhjælper på Hørsholm Kirkegård, udlånt til Karlebo Sogns Kirkegårde.

Der har været mange hyggelige stunder (med masser af kaffe og kage) i personalestuen på Nivå Kirkegård.

En gartnermedhjælperens beretning om at være udlånt til en anden kirkegård.

Det startede sidste år om sommeren, med en snak i det lokale fitnesscenter med en af gartnerne fra Nivå Kirkegård, som genkendte mig fra den årlige fælles personaleudflugt kun et par dage før (Hørsholm Kirkegård, Karlebo Sogns Kirkegårde, Asminderød Kirkegård, Grønholt Kirkegård og Humlebæk Kirkegård mødes to gange om året, til personaleudflugt og kursusdag), og det endte med at jeg blev

udlånt 5 måneder til Karlebo Sogns Kirkegårde, primært på Nivå Kirkegård. Jeg fortalte min kommende kollega, at jeg var hjemme nogle måneder i vinteren 2017 og interesseret i at være hos dem, hvis de manglede, og det var der måske mulighed for. Hun fik mit nummer, og jeg regnede egentlig ikke med at høre mere om den sag. Så noget overrasket blev jeg, da min chef på Hørsholm Kirkegård nogen tid senere fortalte mig, at jeg nu var udlånt til primært Nivå Kirkegård i 5 måneder fra 1. november 2016 til 31. marts 2017.

Noget nyt var bl.a. at hejse flag ved bisættelser/begravelser, hvilket man bruger ved kirkerne i Nivå, Egedal og Karlebo. Det har vi ikke ved kapellet på Hørsholm Kirkegård.

”Hvad har jeg nu rodet mig ud i”

Den første tanke, der fór gennem mit hoved, var, ”Hvad har jeg nu rodet mig ud i, og vil jeg ikke komme til at savne Hørsholm Kirkegård rigtig meget?”. For jeg var virkelig sikker på, at det ville blive 5 lange måneder med hjemve og savn, hvor jeg var væk fra mine kendte omgivelser, kollegaer og arbejdsgange. Altså helt ude af min komfort zone, på en ny arbejdsplads og med kollegaer, jeg ikke kendte. Hvordan skulle det ikke ende?

Ligheder og forskelle

Første dag var jeg meget nervøs, men det viste sig hurtigt, at der ikke var noget at være bekymret for, da jeg blev modtaget med åbne arme og af søde kollegaer. Bekymringer og hjemve forsvandt, og jeg begyndte stille og roligt at føle mig hjemme, samtidig med at vi skulle lægge en masse gran.

Andre gøremål i løbet af de kommende måneder bød blandt andet på bisættelser, begravelser og urnenedsættelser, og det var da noget, jeg kunne genkende fra min egen kirkegård. Ud over kirkelige handlinger blev jeg utroligt gode venner med både klipning af bøgehække, snerydning/saltning, renovering af gravsteder og løvsugning. Karlebo Sogns Kirkegårde dækker over Nivå og Karlebo Kirkegårde og kirker samt Egedal Kirke, hvor jeg som ansat sagtens kunne komme ud for at have bisættelser/begravelser i alle 3 kirker. I skrivende stund er det blevet til mange i Nivå, 2 i Egedal og 1 i Karlebo i næste uge. Jeg har de sidste par uger også været en del på Karlebo Kirkegård, hvor vi vedligeholder både den nye og gamle afdeling samt have og arealer ved præsteboligen.

Og hvordan er det så at være udlånt til og arbejde på en anden kirkegård midlertidigt, tænker du måske? Gør man tingene anderledes? Er der store forskelle? Jeg har kunnet

Personalet på Nivå Kirkegård deltager ved bisættelser / begravelser i Karlebo Kirke, samt vedligeholder Karlebo Kirkegård og arealerne ved præsteboligen.

genkende rigtig mange ting og procedurer, som man gør på samme måde, måske med et par ændringer, og så nogle enkelte ting, man gør forskelligt. Et eksempel på dette kunne være ved en urnenedsættelse. På Hørsholm Kirkegård kommer vi den opgravede jord direkte i en trillebør, mens man på Nivå har en jordkasse til at have jorden stående i - overdækket i tilfælde af regn eller frost. En anden ting er flagstang og flag til bisættelser/begravelser, hvilket man bruger ved kirkerne i Nivå, Egedal og Karlebo. Det har vi ikke ved kapellet på Hørsholm Kirkegård.

Nye gode kolleger

Tiden fløj virkelig hurtigt, og i skrivende stund har jeg en enkelt uge tilbage på Nivå. 5 måneder er næsten ovre, og det er næsten ikke til at fatte. For minderne og erfaringer-

ne er mange. Jeg vil aldrig glemme dagen, hvor jeg var så frustreret over ikke at kunne binde diverse knob, der var nødvendige for at kunne fastgøre afsavede grene på ladvognen. En af mine kollegaer printede derfor nogle sider ud om binding af knob og gav mig et stykke reb i hånden, så jeg kunne øve mig derhjemme. God stil og meget pædagogisk af ham. Kort tid efter kom jeg lidt for tæt på lågen med elvognen, og et bræt faldt af. Samme kollega gav mig en boremaskine i hånden samt instruktioner om, hvordan man gjorde, og stolt kunne jeg selv skrue det fast igen. Det har virkelig været en fornøjelse at have fået muligheden for at være udlånt til en anden kirkegård. Alle de hyggelige stunder (med masser af kaffe og kage) vi har haft sammen i personalestuen, samarbejdet og udveksling af erfaringer på kirkegården i hverdagen med de forskellige

Morgenstemning ved Nivå Kirkegård.

gøremål, de mange samtaler og sociale arrangementer kollegaerne imellem, samt de søde pårørende og besøgende (Nogle med hunde; jeg mindes især de to skønne hunde Ursus og Tessa), vi hver dag møder og snakker med. Alle disse ting har været med til at gøre det til en dejlig og minderig tid.

Tilbage til Hørsholm Kirkegård

Efter 5 måneder væk fra Hørsholm føler jeg mig som en helt ny og mere erfaringsrig gartnermedhjælper, der har mange værktøjer og nye ideer med tilbage i rygsækken. Det er næsten tid til at sige farvel til en arbejdsplads, der har været mit hjem i tæt på et halvt år. Man kan ikke undgå at føle sig vemodig. Man kan ikke undgå at komme til at savne alle de herlige og sjove kollegaer, men det er ikke

farvel, for vi mødes igen til de årlige udflugter. Jeg glæder mig til at komme tilbage og tage fat på min egen afdeling, samtidig med at jeg vil savne Nivå og kollegaerne.

Prøv det!

Til alle jer, der ikke har prøvet at være udlånt til en anden kirkegård i en kortere eller længere periode: Gør det! I vil ikke fortryde det. Jeg kan varmt anbefale jer at tage chancen, hvis I får mulighed for det. Man lærer en masse og får så meget igen. Om kort tid vil jeg vende cyklen mod Hørsholm Kirkegård og mine kollegaer igen. De 5 måneder vil altid være noget af det mest positive og interessante, denne gartnermedhjælper har oplevet. Tænk hvad der kan komme ud af en enkelt samtale. ■

Lyng Naturgødning ApS

e-muld

**Muld • Spagnum • Barkflis • Træflis
Topdressing • Grus • Granitskærver**

*Levering med lastbil eller afhent selv
Container udlejning*

www.l-n-g.dk

Slangerupvej 16 · 3540 Lyng · 48 18 73 50

- også i bigbags

Digitalt Kirkegårdskort

OPMÅLING I HELE DANMARK

13	123	127	256	260	264
14	124	128	257	261	265
15	125	129	258	262	266
16	126	130	259	263	267

- Opmåling
- Kort
- Plejeplaner
- Rådgivning
- Protokoller
- Afsætning
- Ajourføring
- Nummerering
- 25 års erfaring

Landinspektørcentret A/S

Nygade 46 - 7400 Herning - tlf. 97 12 36 88
herning@lcdnk.dk - www.lcdnk.dk

ØNSKER MAN ET KREMATORIEKURSUS I 2017?

I så fald vil det blive afviklet i uge 44 i Svendborg. Vi hører gerne fra de krematorier som kunne være interesserede, og helst inden 1. maj 2017. Send en mail til Erik Bach Aarhus krematorium på eb@aarhus.dk eller til Tommy Christensen, tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Vores krematoriekurser henvender sig jo ikke udelukkende til de medarbejdere der er nye i faget, men i høj grad også til de rutinerede, som trænger til at få frisket tingene lidt op eller høre om nye tiltag på området. På de sidste 2 kurser har der været afviklet beredskabsøvelse med det lokale beredskab i Svendborg krematorie. Dagen startes med en teoretisk gennemgang af vigtigheden af at have nogle gode og velforberedte aftaler med beredskabet: Hvad skal man være opmærksom på, og hvad gør man og i hvilken rækkefølge osv. osv. Efter teori er der en praktisk øvelse, en case, hvor man afprøver teori i praksis.

Det er en rigtig god ide at man får etableret samarbejde med det lokale beredskab, og sammen får udarbejdet kørselsinstruks, alarmerings- og evakueringsplaner. Der skal udarbejdes situationsplan og kort over bygninger, med markering af brandslukningsgrej og sikkerhedsudstyr.

Tydelig markering af flugtveje, navne og telefonnumre på de personer, man skal have kontakt med og hvem der møder brandfolkene når de kommer frem til krematoriet osv. Alt dette og meget mere bør være forberedt hvis uheldet skulle være ude.

Her i Svendborg har vi mødt stor velvilje og interesse fra beredskabets side og vi føler os klædt meget bedre på til at imødegå evt. hændelser, end vi var inden dette samarbejde.

Ansatte i krematorier bør afprøve sikkerhedsprocedurer, og afholde små øvelser med jævne mellemrum, så man føler sig tryk i det daglige arbejde. Et krematorie er en arbejdsplads med rigtig mange tekniske udfordringer og der er et hav af komponenter at holde øje med: Så det er vigtigt at være solidt opdateret hele tiden.

Så selv om vi er en forholdsvis lille branche, og måske netop lige derfor, et det vigtigt med gode kursus- og efteruddannelsesmuligheder.

BATTERI-SERIEN TIL PROFESSIONEL BRUG

Der er ikke noget at tage fejl af. Når en professionel bruger skal arbejde med havemaskiner, skal det være det bedste på markedet.

Maskinerne skal ikke bare være holdbare, robuste og holde til mange forskellige personers brug, - de skal også være støjsvage, ergonomiske, og når vi taler batterimaskiner, skal batteriet gerne kunne holde hele dagen.

Hos Stihl går man ikke på kompromis

Hverken med brugervenligheden eller med udviklingen af hårdføre batterier hvor styrken er i højsædet. Der testes kontinuerligt i at udvikle den mest

optimale kombination af maskiner og batterier, så du kan få en ubrudt arbejdsdag.

STIHL PRO-serie

Det er lykkedes med PRO-serien, hvor du finder en lang række maskiner til pleje af grønne områder, der alle er kompatible med de samme batterier. PRO-batterierne fås naturligvis i forskellig styrke: Skal hækkene på hele kirkegården klippes, anbefaler vi brugen af rygbatteri, men foregår

arbejdet i trætoppene er det mere hensigtsmæssigt at benytte batteriet direkte i maskinen. Mulighederne er mange med Stihl, og i sortimentet findes maskiner til snart sagt enhver professionel opgave.

En professionel skal naturligvis serviceres af en professionel, hvorfor STIHL udelukkende findes hos et bredt netværk af faguddannede forhandlere. Den nærmeste finder du på: www.stihl.dk

Skann QR-koden og se filmen om PRO-serien

stihl.dk

JØRGEN FINN PEDERSEN

Tekst og foto: Jørgen Finn Pedersen
 jp@vissenbjergkirke.dk
 Kirkegårdsleder, Vissenbjerg Kirkegård

Jeg har været ansat som kirkegårdsleder på Vissenbjerg kirkegård siden den 1. marts 1993 og før den tid var jeg ejer af et anlægsgartner- og kloakfirma i 18 år her i Vissenbjerg.

Min baggrund for at søge jobbet var at mit firma efterhånden var blevet så stort, at der ikke rigtig var tid til familien mm. I min ansættelse blev det aftalt, at jeg stille og roligt skulle afvikle mit firma hen over 1993. Jeg er udnannet planteskolegartner på Holmstrup Planteskole i 1970 og derefter har jeg taget flere uddannelser som anlægsgartner, kloakmester, Det Blå Bevis, samt den lille maskinmesteruddannelse i forbindelse med mit formandsjob på Vissenbjerg Fjernvarme, som jeg har passet i 15 år.

Privat

Jeg er gift med Dorrit, som har sit daglige arbejde i en lokal bank, vi har 2 børn og nu 5 dejlige børnebørn, som vi bruger meget tid sammen med blandt andet sommerferie og skiferie, som hele familien er vilde med. Derudover bruger Dorrit og jeg mange weekender på at køre ture rundt i Danmark og udlandet på motorcykel, en Yamaha V-Max. Vi er begge to meget glade for at vandre, især bjergene i Østrig har vi vandret tynde i mange år. I juni var jeg en tur til Nordkap på MC, en tur på 6.000 km og jeg er lige kommet hjem fra min drømmetur, en vandretur til toppen af Kilimanjaro, som er 5.895 m. højt.

Vissenbjerg Kirkegård

Vissenbjerg kirkegård har i dag et areal på ca. 33.500 m²

Jørgen Finn Pedersen er årgang 1950 og har været ansat på Vissenbjerg Kirkegård siden 1993.

”Jeg er lige kommet hjem fra min drømmetur, en vandretur til toppen af Kilimanjaro, som er 5.895 m. højt.”

Personalet på kirkegården udfører selv alt nyt anlægsarbejde, så som belægninger, brolægning, kloak og beskæring af træer.

og dertil er der 2 præstegårde på i alt 10.000 m². Kirkegården er udvidet flere gange, senest i 1970, hvor man begyndte at anlægge den afdeling som i dag hedder Skov/Parkkirkegården. Og i 1996 fik vi lagt yderlige 1500 m² til, som er brugt til lagerplads og en ny P-plads til kirken. I Vissenbjerg sogn er der ca. 6.000 sognebørn og vi er det største sogn i Assens Provsti.

Da jeg startede på kirkegården i 1993 blev alt skrevet ind i bøgerne med hånden og alle 600 fakturaer blev skrevet i hånden, 2 gange om året. Det blev først afskaffet da vi gik over til EDB i efteråret 1996. De første mange år jeg var her, var der mellem 70 og 90 handlinger på kirkegården, hvor de var fordelt med ca. 50 % begravelser og 50 % bisættelser. Men de sidste 4-5 år har der kun været 50 - 60 handlinger og deraf ca. 20 % begravelser.

I 1993 var der en gravstedskapital på 1,2 million kroner; man havde ikke været interesserede i at oprette legatgravsteder. Det er lavet helt om i dag, da der ved ca. 95 % af alle nye gravsteder, bliver indbetalt til legat/GIAS. I dag er der en gravstedskapital på ca. 11 millioner.

Forsætter det med ca. 50 handlinger om året, og det er små urnegravsteder vi sælger, så skal vi nok forvente at kapitalen vil falde og kirkegårdens areal fremover vil

bestå mere af græs. I forbindelse med at vi fik ny Provst i Assens fik vi lavet et samarbejde, med henblik på fælles takster i Assens Provsti, som skulle gælde fra 2014. Der blev nedsat et udvalg, som bestod af Provst Ole Hyldegaard, Jørn Egeskov, Assens, Susanne Kiesbüy, Ørsted samt Jørgen Pedersen, Vissenbjerg, til at komme med et oplæg til en fælles pris, og alle menighedsråd i Provstiet blev bedt om at indsende forslag med deres priser. Efter flere møder blev der vedtaget en fælles takst, ud fra den priskurant, der var lavet i fællesskab.

Personalet

På kirkegården er der 2 gartnere fastansat hele året, samt 3 gartnere, der er inde 8-10 måneder. De sidste 4 år har vi også haft en anlægsgartner elev og Pernille, der blev udlært i 2015, bestod med et flot 12-tal og den elev vi har nu, er færdig i oktober 2017.

Personalet på kirkegården udfører selv alt nyt anlægsarbejde, så som belægninger, brolægning, kloak og beskæring af træer. Der ud over kan vi trække på et lille dygtigt anlægsgartnerfirma, Brdr. Rasmussen, når vi har brug for en ekstra hånd. Vi har de sidste år selv lavet en ny urnegård, hvor vi genbrugte gamle sokkelsten og det sidste vi har udført, er en ny brolægning ved kirken. Tegningen af urnegården blev udført af Landskabsarkitekt Gerda Vaaben, Odense, som også har tegnet en ny urnegård, som forventes at blive færdig engang i 2018.

Kunstneren Allan Bo Jensen har forvandlet et 45 år gammelt, stormskadet egetræ til en flot skulptur.

Arbejde for andre kirkegårde

De sidste 10 år har kirkegården udført arbejde for andre kirkegårde både i og udenfor Assens Provsti. Vi har arbejdet på Højby, Langesø, Paarup og Korup kirkegårde, hvor vi har udført vedligeholdelse mm. af gravsteder, ved enkelte kirker har vi også haft kirketjenesten, samt passet kontoret. Kirkegården har i dag en forholdsvis ny og velholdt maskinpark, så som mandskabsbil, trailer m/tip, grave- og læssemaskine, Stama el-vogne + alt inden for hjælpeværktøj. Pt. er vi ved at få bygget en ny 100 m² stor garage på vores lagerplads, da vi har været generet af både tyveri og hærværk.

Nye tiltag

Det sidste nye vi har fået lavet er en træskulptur lavet ud af et 45 år gammelt egetræ, der blev skadet under de sidste to storme. Kunstneren Allan Bo Jensen, har ved hjælp af motorsav udskåret skulpturen, der står på den del af Skovkirkegården der blev taget i brug i 1973. Allan Bo har taget udgangspunkt i lignelsen om Sædemanden, Matt. 13,3-9. Træet står med hovedstammen, hvorpå enkelte af kronens grene starter op. Motivet er udskåret

som kornaks, der rejser sig mod lyset og andre aks, der domineres af tidsler. Mellem aks og tidsler ses bogstaver fra lignelsen: "Den der har ører, skal høre."

I foråret 2017 forventer vi at være færdige med det nye kort over kirkegården, så vi kan få hele kirkegården, især den gamle afdeling, ført ajour. Det vil blandt andet betyde flere store ændringer i de forskellige afdelinger, da der er nedlagt mange større familiegravsteder de seneste år.

Fremtiden

Mit håb for Vissenbjerg kirkegård er, at den forsat må fremstå som en flot kirkegård/park i mange år fremover, med mange store flotte træer, planter, stauder, løgvækster og dahliaer i mange farver, samt ikke at forglemme, det lille skilt med navn på de forskellige vækster, som personalet har sat op; at man kan beholde de gode medarbejdere vi har pt., hvor flere har været ansat i mere end 10 år, samt et menighedsråd der kan/vil se det positive i at kirkegården står som en oase midt i byen - og at min efterfølger vil forsætte med det arbejde der er sat i gang. ■

NESBO HOT₂O

VARMTVANDSANLÆG

- Ukrudtsbekæmpelse med hedvand hører til blandt de nyere bekæmpelsesmetoder.
- Hedvandsteknik kan anvendes overalt og i hele vækstsæsonen.

NYHED!
Effektiv ukrudts-
bekæmpelse med
varmt vand

- Let at anvende, da der ikke kan overbehandles.
- Hurtig og effektiv måde at bekæmpe ukrudt på.

HTF FARMER TRUCK

- Fås med benzin eller el-fremdrift.
- Med 3-vejs tip.
- Pålidelig og let at betjene.

STAMA MAXI TRUCK

Markedets stærkeste 4WD el-truck!

Stort udstyrsprogram, trækraft og lasteevne. Kan leveres indregistreret og med lithium batterier. Lasteevne 1500 kg.

STAMA-HTF LØVSUGER, MODEL MK 8

NY
støjreduceret
STAMA/HTF
Løvsuger

- Med elektrisk fremdrift og 13 hk B&S Vandguard motor.
- Overholder arbejdsmiljø kravene omkring støv.
- 6m 6" flexslange med letvægts suge håndtag og slangemagasin.

STAMA MICRO TRUCK

Smart og handy lille stå-truck med vippelad, der kan komme ind alle steder. Nem på- og afstigning.

Kan leveres med blomsterstativ og andet tilbehør.

SE OG PRØV DET STORE UDVALG AF STAMA-HTF MASKINER HOS NEDENSTÅENDE FORHANDLERE:

Almas Park & Fritid, Ålborg & Brønderselv
Lyngfeldt A/S, Hadsten
Anker Bjerrø A/S, Holstebro

Herning Skov, Have & Park A/S, Herning
Vemas A/S, Vejle
Varde Have og Skovmaskiner ApS, Varde

Hans Holm A/S, Tinglev
Sønderborg Skov- Park & Have Maskincenter Aps
Glamsbjerg Maskin Center A/S, Glamsbjerg / Svendborg
Havdrup Maskinforretning A/S, Havdrup

Af Tommy Christensen,
tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Et hegn af Rionet er både solidt, enkelt og ikke mindst billigt.

Hvis der plantes efeu langs hegnet, har man i løbet af få år en smuk, stedsegrøn afgrænsning til naboen

RIONET HEGN SOM AFGRÆNSNING TIL KIRKEGÅRDENS NABOER

På Svendborg assistens – kirkegård har vi renoveret randbeplantningen ind til naboejendommene og dermed åbnet op for indkik og udkik. Det gamle stakit i skel var rådnet væk for mange år siden og med renoveringen blev der en meget åben overgang fra kirkegård til parcelhushave. Vi valgte at etablere et nyt hegn i skel med det i disse tider meget populære Rionet hegn, et stormasket og kraftigt net i armeringsjern. Et lidt atypisk og moderne materiale til

kirkegården. Men dette moderne element mixet med al frodigheden gør sig faktisk rigtig godt. Et solidt godt hegn men som ser let og elegant ud med sin gennemsigtighed, holdt sammen af stolper i en passende størrelse. Gennem-sigtigheden må gerne sløres, så vi har plantet efeu (Hedera) ved hegnets fod, og i løbet af et par sæsoner har man en smuk stedsegrøn afgrænsning til naboen. Smukt og ikke mindst billigt. ■

SLIP FOR UKRUDTET OG SPAR TID PÅ VEDLIGEHOLDELSE

Egenskaber ved Biosand fugesand:

- Umulig at trænge igennem for ukrudt.
- Kan ikke suges op/fejtes væk af fejmaskine eller kost.
- 100 % miljøvenligt
- Minimal vedligeholdelse.

Biosand - 4086 6446 - www.biosand.dk - mail@biosand.dk

Billedet fra Jyllinge Kirkegård
Billedet fra Jyllinge Kirkegård

Norcar DK

tlf. 9621 9020

Den perfekte hjælper på kirkegården:

Norcar 755

- Knækstyret
- Har ekstremt snæver venderadius
- Konstrueret med henblik på ergonomi og sikkerhed
- Alle funktioner styres fra et joystick
- Minimal belastning af underlaget
- Smidig i trange omgivelser
- 4-hjulstrukket
- 20 hK Kubota dieselmotor
- Lav egenvægt
- Stort redskabsprogram, bla. Løvsuger - Gangriver - Gravsstenstang m.m.

Læs mere på www.norcar.com

norcar

Ring for nærmere info eller demo af maskinen.

PYNTE-GRUS

til gravsteder og gange m.m.

Brune søsten (runde) i str. 4-8 mm og 8-12 mm

Blå søsten (runde) i str. 4-8 mm og 8-12 mm

Sand/muld 0-3 mm

Leveres i store og små partier

Leveres også i bigbag

Østerild Grusværk

v/Gert Agesen, Bromøllevej 15, 7700 Thisted

Tlf. 97 98 53 35

TWINCA

Contractor

Model ES-800 og GS-800

Effektiv minidumper med sakselift og højtipp så du kan arbejde effektivt og spare tid og penge. F.eks. kan du fylde en container eller et lad hele vejen rundt og undgå spild.

Contractor GS-800

- Terrængående dæk med stor diameter
- Benzin-drevet
- Har sakselift
- Har auto styrtoj
- Last 800 kg.

Contractor ES-800

- Terrængående dæk med stor diameter
- El-drevet
- Har sakselift
- Har auto styrtoj
- Kører op til 14 timer på en opladning
- Genopladningstiden er ca 6 timer
- Laster op til 1000 kg.

Kontakt
Dan-Sand
DSN A/S • TLF. 96 56 41 00 • WWW.DANSAND.COM
for uforpligtende
demostration.

twinca.dk

Dan-Sand

RING 96 56 41 00

Alle priser er eks. moms og fragt. Forbehold for trykfejl & prisstigninger.

DSN AS
N.A. JENSENSVEJ 1,
TORNBY
9850 HIRTSHALS
WWW.DANSAND.COM

KORT NYT

1

Kremationer i Danmark i 2016

Kremationsprocenten fortsætter med at stige i Danmark: 82,9 % af de 52.824 danskere, der døde i 2016, blev kremeret. Det er ca. 0,6 % mere end i 2015. I alt blev der foretaget 43.792 kremeringer på landsplan. 54,7 % af kremationerne har fundet sted på et folkekirkeligt drevet krematorium og resten (45,3 %) på et kommunalt drevet krematorium.

Stigningen i kremationsprocenten er størst vest for Storebælt, hvor 77,1 % blev kremeret, hvilket er en stigning på 0,8 % i forhold til 2015. Øst for Storebælt blev 89,8 % kremeret, hvilket svarer til en stigning i kremationsprocenten på 0,3 %.

Krematorium	Antal
Aabenraa	1.846
Aalborg	2.667
Aarhus	2.381
Ballerup	1.760
Esbjerg	1.063
Frederiksberg/Søndermark	1.577
Fælleskrematoriet Kolding /Fredericia Provstier	2.025
Fælleskrematoriet, Ringsted	7.908
Glostrup	1.910
Hillerød	1.496
Hjørring	1.248
Holstebro	2.242
Horsens	1.687
Københavns Kommune - Bispebjerg/ Sundby	6.563
Odense	2.494
Randers	1.580
Rønne	427
Silkeborg	1.538
Svendborg	1.380
Kremationer i alt	43.792
Døde i alt	52.824
Kremeringsprocent	82,9

Kilde: www.dkl.dk

2

Fællesanlæg

Der er meget fokus på fællesanlæg på de tyske kirkegårde. Det er anlæg der stiller store krav til de gartneriske evner hos kirkegårdspersonalet.

Det første af den type anlæg blev etableret i 2009 under betegnelsen Memoriam-Gärten. Der er i dag 58 afdelinger på de tyske kirkegårde under denne betegnelse. De fleste ligger i Nordrhein Westfalen.

I det nordtyske område er der også etableret nogle afdelinger efter samme koncept, men under andre navne, som f.eks. Bestattungsgarten. Et af disse anlæg kan ses på Vorwerker Friedhof i Lübeck.

Konceptet Memoriam-Gärten anses for at være et anlæg, der viser en retning for fremtiden. Det har betydet at konceptet har modtaget flere priser for, at det er et innovativt bud på et fremtidigt kirkegårdsanlæg.

Kilde: *Friedhofskultur nr. 3, 2017*

3

Forskningsprojekt på Have & Landskab

Forberedelserne til dette års Have & Landskabsudstilling er i fuld gang. Og fra i år bliver der mulighed for at følge et forskningsprojekt på nærmeste hold, idet forsøgsarealet for et nyt projekt om buskbeplantninger bliver placeret midt i udstillingsområdet.

Københavns Universitet står bag forskningsprojektet, der skal give mere viden om buskbeplantninger. Buske og småtræer udgør ca. 45 % af nye tilplantninger, men der er meget lidt tilgængelig viden om samspillet mellem plantetæthed, artsvalg og plantehøjde.

Forsøgsarealet er placeret på Selandia CEU's arealer, og

det er elever fra skolen, der skal medvirke til at klargøre og tilplante arealet. Det er også skolens elever, der kommer til at stå for den fremtidige vedligeholdelse af forsøgsområdet.

Besøgende på de kommende års Have & Landskabsudstillinger vil dermed få mulighed for at følge med i projektet og se, hvordan de enkelte forsøgspareller udvikler sig.

4

Forskning i folkekirken og døden

I samarbejde med Aarhus Universitet har Videnscentret igangsat et satsningsområde, der skal bidrage til at afdække folkets møde med folkekirken i livsovergangsfaser, som fx ved dåb, konfirmation, vielse og dødsfald. I første omgang, sættes der særligt fokus på mødet i forbindelse med livets afslutning.

Satsningsområdet vedrørende livsafslutning er sat til at vare i tre år og vil tage form af en række projekter igangsat i samarbejde med bl.a. Center for Samtidsreligion under Aarhus Universitet.

Formålet med satsningsområdet er at frembringe systematisk og empirisk baseret viden om folkekirkens rolle og betydning og udfordringer fremadrettet på området livsafslutning, død, begravelse, samt brug af kirkegårde. Baggrunden er, at dette område er en af folkekirkens vigtigste kontaktflader mellem kirke og medlemmer, hvad omfang angår. Dette gælder såvel bisættelse/begravelse som kirkelig handling, kirkens sjælesørgeriske og diakonale arbejde samt kirkens tilstedeværelse i og kontakt til sundheds- og plejesektoren. Samtidig har dette område af folkekirkens virke hidtil kun været udforsket i beskedent omfang. Til at afdække folkekirkens rolle i forbindelse med livets afslutning, er Anne Kjærsgaard og Christine Tind Johannessen-Henry blevet ansat i midlertidige forskerstillinger. Anne Kjærsgaard, hvis forskning i en årrække har haft særlig fokus på kirkegårde, får primær arbejdsplads på Aarhus Universitet. Christine Tind

Johannessen-Henry kommer hovedsageligt til at arbejde ved Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter i København.

5

Skån asketræet

Mange asketræer er blevet fældet på grund af angreb af asketoptørre. Men selv om nogle af kirkegårdens asketræer måske ser lidt afpillede ud, opfordrer Iben Thomsen, seniorrådgiver ved Københavns Universitet, alligevel til, at man ser tiden lidt an, før askene – og især de store, gamle af slagsen – fældes.

Iben Thomsen har observeret asketræer i forskellig alder og størrelse, rundt om i landet gennem flere år, og har dokumenteret at graden af de symptomer, som asketoptørren forvolder, kan variere fra år til år. Og især ældre asketræer ser ud til at kunne overleve med et angreb af asketoptørre, selv om de nogle år kan se temmelig medtagne ud. Hun opfordrer derfor til, at man forsøger at bevare asketræerne lidt endnu, og i stedet skærer de døde grene bort, hvis de skæmmer for meget, eller er til fare for omgivelserne. Plantning af nye asketræer kan dog ikke anbefales i øjeblikket: Det bør afvente de nye sunde kloner, der er under udvikling.

Kilde: *Grønt Miljø* nr. 3, 2017

6

Velkommen til nye kolleger

Alex L. Kristensen er tiltrådt som kirkegårdsleder den 1. marts ved Odder Kirkegårde.

Kristian Skovbjerg er tiltrådt som kirkegårdsassistent den 1. marts ved Vejle Kirkegårde.

Mikkel Dalby tiltræder som kirkegårdsleder den 1. maj ved Ballerup Sogns Kirkegårde og Krematorium.

KALENDEREN

22. - 24. maj 2017

Kursus på Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet

Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet afholder i Oslo kurset: Gravplassen som kulturminne – bevaring og udvikling. Interesserede kan se mere på www.nmbu.no/studier/sevu/kurs/node/28616.

29. - 30. maj 2017

Årsmøde i Foreningen for Kirkegårdskultur

Foreningen for Kirkegårdskultur afholder årsmøde 2017 med base i Hanstholm. Ud over besøg på markante kirkegårde i Thy, kommer deltagerne til at se meget af Nationalpark Thy. Se mere på www.kirkegaardskultur.dk

30. august – 1. september 2017

Have & Landskab

Den grønne fag-udstilling Have & Landskab afholdes på Selandia-CEU i Slagelse. Se mere på www.haveoglandskab.dk

5. september 2017

Årsmøde for FDK og DKL

Årsmødet 2017 afholdes i en forkortet udgave i forbindelse med den Nordiske Kongres i København.

Se mere herom på FDK's hjemmeside

www.danskekirkegaarde.dk

Tilmelding kan ske på www.danskekirkegaarde.dk senest d. 31. maj 2017.

6. – 8. september 2017

Nordisk Kongres for kirkegårdskultur

NFKK – Nordisk Forbund for Kirkegårde og Krematorier - afholder Nordisk Kongres for kirkegårdskultur i København. Se mere herom på www.NFKK.eu

Tilmelding kan ske på www.danskekirkegaarde.dk senest d. 31. maj 2017.

29. – 30. september 2017

Kirkens Forum

Fagmessen Kirkens Forum afholdes i MesseC i Fredericia. Her vil være udstillinger med relation til kirkegårdsdrift, administration og kirkelige aktiviteter. Se mere på www.kirkensforum.dk

Champost®
Møglækkert til haven

UNDGÅ UKRUDT MED BÆREDYGTIG GØDNING

CHAMPOST ER NATURGØDET JORD
OG BELÆGNINGSMATERIALER.
VORES JORD ER LAVET PÅ
HESTEMØG, KOMPOSTERET
OG SALMONELLA-FRI.
100% ORGANISK. DANSK
KVALITET DIREKTE FRA THY.

Prøv markedets mest naturlige jord-
forbedring. Hvis du afdækker
jorden i foråret, bliver den
langtidsgødet og holder det
næste år. Og du minimerer
ukrudt!

KØB DINE PRODUKTER HOS SILVAN

Champost® | Gærupvej 11 | 7752 Snedsted | Tlf.: 96191880 | E-mail: hg@champost.dk

Foreningen af Danske Kirkegårdsledere

Formand:

Klaus Frøderiksen, Garnisons Kirkegård
Tlf. 3542 7951
E-mail: klaus@garnisonskirkegaard.dk

Sekretariat:

Vagn Andersen, Hørsholm Kirkegård
Tlf. 4586 0584 - Fax 45 86 41 57
E-mail: kontor@danskekirkegaarde.dk

Se mere på www.danskekirkegaarde.dk

Fremsendelse af annoncer og artikler

Annoncer (reproklart materiale) skal helst
afleveres som PDF-filer, for at undgå fejl i
forbindelse med annoncens opsætning i
bladet.

Billeder, der skal ledsage artikler, skal
helst ikke lægges ind tekstdokumentet,
men sendes separat i den originale opløs-
ning. Det giver en bedre billedkvalitet i det
trykte blad.

Danske Krematoriers Landsforening

Formand:

Allan Vest, Hjørring Kirkegård
Tlf. 9890 0555 – 2178 0367
E-mail: allan@hjoerringkirkegaard.dk

Næstformand og teknisk udvalg:

Tom Olsen, Fælleskrematoriet Sjælland
Tlf. 26 86 02 01
E-mail tom@motka.dk

Kursusudvalg:

Erik Bach, Aarhus kirkegårde
Tlf. 89 40 27 60 – 29 20 81 58
E-mail eb@aarhus.dk

Tommy Christensen, Svendborg kirkegårde
Tlf. 62 21 05 33 – 20 41 61 86
E-mail tc@svendborg-kirkegaarde.dk

Se mere på www.dkl.dk

Tidsskriftet 'KIRKEGÅRDEN'

Udkommer 6 gange årligt i samarbejde
mellem FDK – Foreningen af Danske
Kirkegårdsledere og DKL – Danske Crema-
toriers Landsforening

Oplag: 1.100 stk.

Abonnement: Kr. 330,- pr. år (400,- kr. pr.
år for abonnenter udenfor Danmark)

Kontakt:

Lene Halkjær Jensen, Humlebæk Kirkegård
Tlf. 2624 7228 – Fax 4919 1142 – E-mail:
lene.bladet@mail.dk

Udgivelser og deadlines i 2017

*Nr. 3, juni 2017	20. maj 2017
Nr. 4, august 2017	20. juli 2017
Nr. 5, oktober 2017	15. september 2017
Nr. 6, december 2017	15. november 2017
Nr. 1, februar 2018	15. januar 2018
Nr. 2, april 2018	20. marts 2018

*Nr. 3 trykkes i et ekstra stort oplag og uddeles til delta-
gerne ved Nordisk Kongres i København.

Bladet forventes at udkomme ca. en måned efter
deadline.

Annoncepriser

1 side	kr. 3.500,-
1/2 side	kr. 2.500,-
1/4 side, stående	kr. 1.500,-
1/4 side, liggende	kr. 1.500,-
1/8 side	kr. 1.000,-
Visitkort	kr. 900,-

Ved 3 indrykninger pr. år gives 5 % rabat
Ved 6 indrykninger pr. år gives 10 % rabat
Priserne er eks. moms.

FRA REDAKTIONEN

Efter den årlige Kirkegårdskonference i Nyborg, er der anledning til at reflektere over dagens indhold.

Det første der faldt i øjnene var formanden for Provsteforeningen, Jette Marie Bundgaard-Nielsen's indlæg 'Samarbejde set fra provstens side'. I stedet for, som gennem de senere år, at give udtryk for, at kirkegårdsdriften er for dyr, brugte hun sit indlæg til at beskrive de kvaliteter som kirkegårdene rummer for Folkekirken. Det sammenfattede hun i ordene 'Kirkegårdene er et vigtigt vindue ind til Folkekirken'.

I forlængelse af hendes indlæg fulgte tre indlæg om, hvordan driften af kirkegårdene kan effektiviseres, med fokus på styrkelsen af kvaliteten i oplevelsen af kirkegårdene. Anders Bech-Larsen Nyborg Kirkegård og Jens Olesen, Fredericia Kirkegård viste to modeller, der har skabt den formelle ramme om et samarbejde. Bjarne Rødkjær fortalte om et lavpraktisk samarbejde mellem to mindre kirkegårde.

Samarbejderne åbner op en bedre udnyttelse af ressourcerne i fremtiden, og det kan sikre, at kirkegårdene fortsat vil være et samlingspunkt i det danske samfund, med de værdier som vi kender i dag. I 'Den fremtidsgodkendte folkekirke' af Birgitte Kragh Engholm, beskriver hun 13 megatrends, som vil komme til at påvirke vores liv. I forhold til oplevelsen af kirkegårdene er specielt to trends interessante. Vi er, eller i hvert fald på vej ud af vækstsamfundet, hvor der var fokus på kvantitet, altså at vi vil have mere og mere, til et samfund, der sætter kvaliteten i højsædet. Den anden trend, som vil være relevant at se på i forhold til kirkegårdene er, at med det stadig stigende tempo og aktivitet i samfundet, vil der blive efterspurgt rum hvor der er fred og ro.

Fokus på de to megatrends, viser at kirkegårdene er på forkant med udviklingen, og dermed er de et stærkt vindue for Folkekirken, samt i forhold til alle borgere i Danmark, som har kirkegårdene som et samlende mindested.

Fornyelse med respekt for tradition siden 1982

JESSING

- Se flere produkter på www.jessing.eu

